Bölüm 1.2: Algoritma Karmaşıklığı

Algoritmalar

Zaman ve bellek | En iyi / en kötü / ortalama | Büyük O, Ω, Θ | Büyüme sınıfları

Döngü analizi | Yineleme bağıntıları | Ana Teorem | f1–f6 örnekleri

Sercan KÜLCÜ · Giresun Üniversitesi · Bilgisayar Mühendisliği

GİRİŞ

Öğrenme Çıktıları

Kavramlar

Zaman ve alan karmaşıklığını, en iyi, en kötü ve ortalama durum analizini birbirinden ayırmak.

Gösterim

Büyük O, Ω ve Θ tanımlarını yazmak; bir fonksiyon için c ve n_0 sabitlerini bularak sınır kanıtlamak.

Döngü analizi

Tek, iç içe ve çarpımsal döngülerin adım sayısını toplam formülleriyle hesaplamak (f1, f2, f6).

Özyineleme

Özyinelemeli kod için bağıntı kurmak; açma, özyineleme ağacı ve Ana Teorem ile çözmek (f3, f4, f5).

Bölüm boyunca altı kısa örnek fonksiyon (`f1` – `f6`) üzerinde çalışacağız: her biri farklı bir büyüme sınıfını (n, n^3, 2^n, n, $n \log n$, $\log^* n$) temsil eder.

KARMAŞIKLIK KAVRAMI

Algoritma Karmaşıklığı

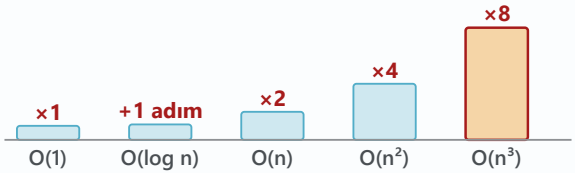
- **Karmaşıklık teorisi** (complexity theory), bir algoritmanın **kaynak kullanımını** ölçer: zaman ve bellek.
- Kaynak kullanımı, **girdi boyutu n**'nin bir fonksiyonu olarak yazılır: T(n), S(n).
- Amaç saniye ölçmek değil, girdi büyüdükçe kaynak ihtiyacının **nasıl büyüdüğünü** görmektir.

Zaman karmaşıklığı (time complexity)

Algoritmanın yaptığı **temel işlem sayısı**: atama, karşılaştırma, aritmetik işlem, dizi erişimi.

Alan karmaşıklığı (space complexity)

Algoritmanın girdiye ek olarak kullandığı bellek: değişkenler, yardımcı diziler, özyineleme yığını.

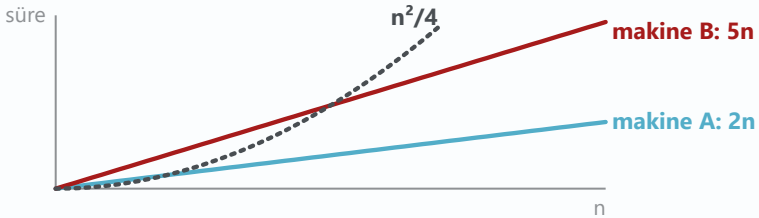
Temel soru: Girdi boyutu iki katına çıktığında çalışma süresi ne olur? Aynı mı kalır, iki katına mı, dört katına mı çıkar, yoksa karesi mi alınır?

KARMAŞIKLIK KAVRAMI

Süre Ölçümü Neden Yetmez?

```
long baslangic = System.currentTimeMillis();
dogrusalArama(dizi, 10001);  // 10^8 eleman
long bitis = System.currentTimeMillis();
System.out.println("Geçen süre: "
    + (bitis - baslangic) + " ms");
```

- Bu kod 10^8 öğeli bir dizide doğrusal aramanın süresini ölçer.
- Sonuç **makineye**, işlemciye, JIT derleyicisine, önbelleğe ve o anki yüke göre değişir.
- Tek bir ölçüm, girdi büyüyünce ne olacağını **söylemez**.

Deneysel ölçüm

Gerçek süreyi verir ama makineye bağlıdır; kodun yazılmış olması gerekir.

Asimptotik analiz

Adım sayısını n'nin fonksiyonu olarak verir; makineden bağımsızdır, kod yazmadan yapılabilir.

Adım Sayma: `dogrusalArama`

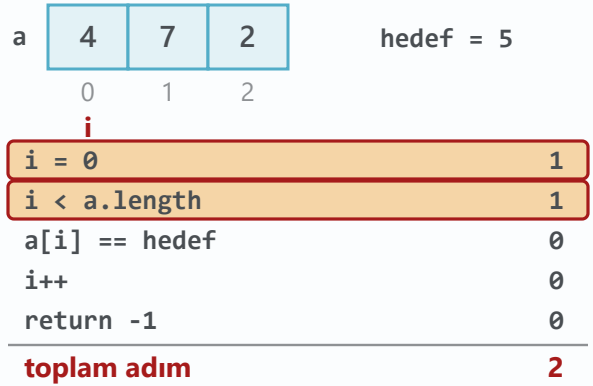
```
for (int i = 0; i < a.length; i++) {
  if (a[i] == hedef)
    return i;
}
return -1;
```

İşlem	En kötü sayı
`i = 0`	1
`i < a.length`	n + 1
`a[i] == hedef`	n
`i++`	n
`return -1`	1
Toplam T(n)	**3n + 3**

- Her temel işlem **1 birim** sayılır (RAM modeli). En kötü durum: hedef dizide yok.
- 3n + 3'teki **3** katsayısı ve **+3** makineye göre değişir; değişmeyen şey **n ile doğrusal** büyümedir → T(n) = Θ(n).

dogrusalArama: Adımları Sayarak İzle

```
1 for (int i = 0; i < a.length; i++) {
2   if (a[i] == hedef)
3     return i;
4 }
5 return -1;
```


a = [4, 7, 2], hedef = 5 (dizide yok: en kötü durum). `i = 0` atanır ve `0 < 3` denetlenir: 2 adım.

Adım 1 / 8

DEĞİŞKENLER

`i = 0` `hedef = 5` `adım = 2`

dogrusalArama: Adımları Sayarak İzle

```
1 for (int i = 0; i < a.length; i++) {
▶   if (a[i] == hedef)
3     return i;
4 }
5 return -1;
```


hedef = 5

i

i = 0	1
i < a.length	1
a[i] == hedef	1
i++	0
return -1	0
toplam adım	**3**

a[0] == hedef? 4 ≠ 5. Karşılaştırma sayısı 1 oldu.

Adım 2 / 8

DEĞİŞKENLER

`i = 0` `hedef = 5` `adım = 3`

dogrusalArama: Adımları Sayarak İzle

```
▶ for (int i = 0; i < a.length; i++) {
2   if (a[i] == hedef)
3     return i;
4 }
5 return -1;
```


hedef = 5

i = 0	1
i < a.length	2
a[i] == hedef	1
i++	1
return -1	0
toplam adım	**5**

`i++` → i = 1, sonra `1 < 3` denetlenir: döngü sürer.

Adım 3 / 8

DEĞİŞKENLER

`i = 1` `hedef = 5` `adım = 5`

dogrusalArama: Adımları Sayarak İzle

```
1 for (int i = 0; i < a.length; i++) {
▶   if (a[i] == hedef)
3     return i;
4 }
5 return -1;
```


hedef = 5

i = 0	1
i < a.length	2
a[i] == hedef	2
i++	1
return -1	0
toplam adım	**6**

a[1] == hedef? 7 ≠ 5. Karşılaştırma sayısı 2 oldu.

Adım 4 / 8

DEĞİŞKENLER

i = 1 | hedef = 5 | adım = 6

dogrusalArama: Adımları Sayarak İzle

```
1 for (int i = 0; i < a.length; i++) {
2   if (a[i] == hedef)
3     return i;
4 }
5 return -1;
```


`i = 0`	1
`i < a.length`	3
`a[i] == hedef`	2
`i++`	2
`return -1`	0
toplam adım	**8**

`i++` → i = 2, sonra `2 < 3` denetlenir: döngü sürer.

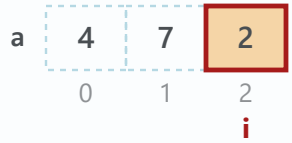
Adım 5 / 8

DEĞİŞKENLER

`i = 2` `hedef = 5` `adım = 8`

dogrusalArama: Adımları Sayarak İzle

```
1 for (int i = 0; i < a.length; i++) {
▶   if (a[i] == hedef)
3     return i;
4 }
5 return -1;
```


i = 0	1
i < a.length	3
a[i] == hedef	3
i++	2
return -1	0
toplam adım	**9**

a[2] == hedef? 2 ≠ 5. Karşılaştırma sayısı 3 oldu.

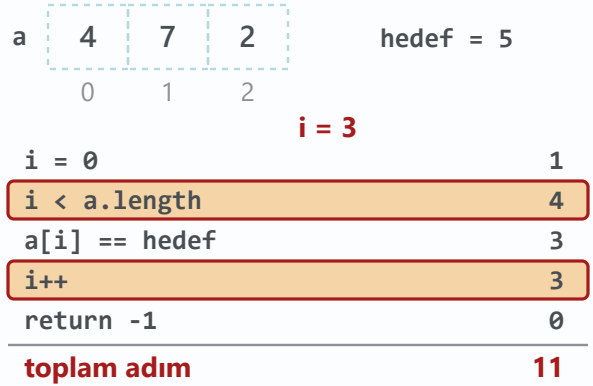
Adım 6 / 8

DEĞİŞKENLER

`i = 2` `hedef = 5` `adım = 9`

dogrusalArama: Adımları Sayarak İzle

```
▶ for (int i = 0; i < a.length; i++) {
2   if (a[i] == hedef)
3     return i;
4 }
5 return -1;
```


`i++` → i = 3. `3 < 3` yanlış: koşul n + 1 = **4. kez** denetlendi, döngü biter.

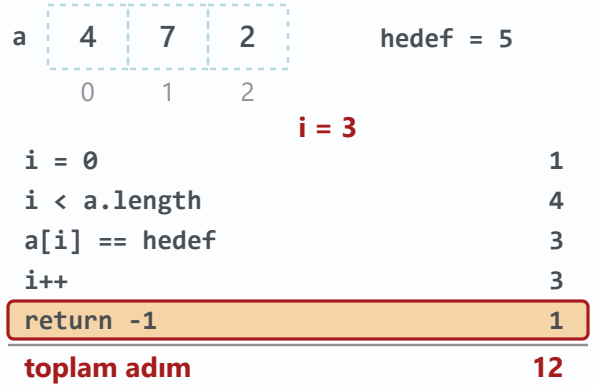
Adım 7 / 8

DEĞİŞKENLER

`i = 3` `hedef = 5` `adım = 11`

dogrusalArama: Adımları Sayarak İzle

```
1 for (int i = 0; i < a.length; i++) {
2   if (a[i] == hedef)
3     return i;
4 }
▶ return -1;
```


`return -1`. Toplam **12** adım = 3n + 3 (n = 3). Her öğe için sabit sayıda (3) işlem: Θ(n).

Adım 8 / 8

DEĞİŞKENLER

`i = 3` `hedef = 5` `adım = 12`

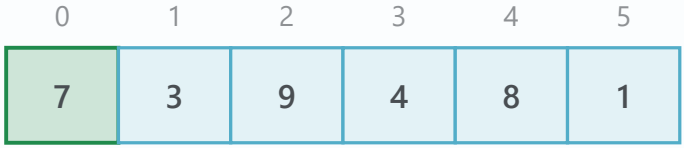
KARMAŞIKLIK KAVRAMI

En İyi, En Kötü ve Ortalama Durum

En iyi durum (best case)
En elverişli girdide en az adım. Bir alt sınır verir; tek başına pek bilgi taşımaz.

En kötü durum (worst case)
Her girdi için geçerli bir **garanti**: algoritma bundan uzun sürmez.

Ortalama durum (average case)
Girdilerin bir olasılık dağılımı üzerinden beklenen adım sayısı.

hedef 7 → 1 karşılaştırma

En iyi durum: hedef ilk öğedir, tek karşılaştırma yeterlidir → Θ(1).

KARMAŞIKLIK KAVRAMI

En İyi, En Kötü ve Ortalama Durum

En iyi durum (best case)
En elverişli girdide en az adım. Bir alt sınır verir; tek başına pek bilgi taşımaz.

En kötü durum (worst case)
Her girdi için geçerli bir **garanti**: algoritma bundan uzun sürmez.

Ortalama durum (average case)
Girdilerin bir olasılık dağılımı üzerinden beklenen adım sayısı.

hedef 5 → 6 karşılaştırma, bulunamadı

En kötü durum: hedef dizide yok (ya da en sonda); n = 6 karşılaştırma → Θ(n).

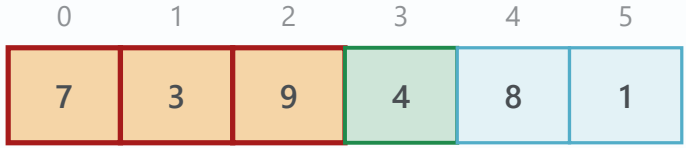
KARMAŞIKLIK KAVRAMI

En İyi, En Kötü ve Ortalama Durum

En iyi durum (best case)
En elverişli girdide en az adım. Bir alt sınır verir; tek başına pek bilgi taşımaz.

En kötü durum (worst case)
Her girdi için geçerli bir **garanti**: algoritma bundan uzun sürmez.

Ortalama durum (average case)
Girdilerin bir olasılık dağılımı üzerinden beklenen adım sayısı.

hedef 4 → 4 karşılaştırma

Ortalama durum: hedef her konumda eşit olasılıkla ise ortalama (1 + 2 + … + n)/n = (n + 1)/2 = 3,5 karşılaştırma → yine Θ(n).

KARMAŞIKLIK KAVRAMI

Alan Karmaşıklığı

Alan karmaşıklığı genellikle **ek bellek** (auxiliary space) için verilir: girdinin kendisi sayılmaz. Özyinelemede her açık çağrı yığında bir **çerçeve** (stack frame) tutar.

Kod	Ek bellek	Bellek	Zaman
`f1` : tek döngü	yalnızca `x` ve `i`	$\Theta(1)$	$\Theta(n)$
`new int[n]` oluşturmak	n öğeli yardımcı dizi	$\Theta(n)$	$\Theta(n)$
`f3` : f3(n−1) + f3(n−1)	yığın derinliği n (aynı anda en çok n çerçeve)	$\Theta(n)$	$\Theta(2^n)$
`f4` : f4(n/2) + f4(n/2)	yığın derinliği $\approx \log_2 n$	$\Theta(\log n)$	$\Theta(n)$
Birleştirme sıralaması	birleştirme için yardımcı dizi	$\Theta(n)$	$\Theta(n \log n)$

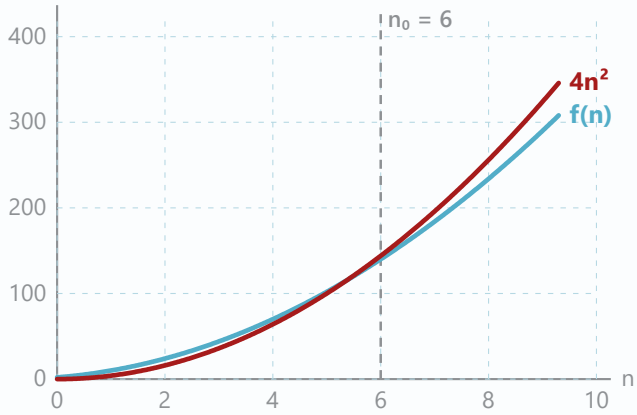
Zaman ve bellek farklı büyüyebilir. f3 üstel sayıda çağrı yapar, ama çağrılar sırayla bittiği için yığında aynı anda en çok n çerçeve bulunur.

ASİMPTOTİK GÖSTERİM

Büyük O (Big-O) Gösterimi

$$f(n) = O(g(n)) \Leftrightarrow \exists\ c > 0, n_0 :$$
$$0 \leq f(n) \leq c \cdot g(n), \text{her } n \geq n_0 \text{ için}$$

- Büyük n'ler için f, g'nin bir sabit katını **aşmaz**: g bir **üst sınırdır**.
- Küçük n'ler ($n < n_0$) önemsizdir; sabit çarpanlar c'ye gömülür.
- Örnek: $3n^2 + 5n + 2 \leq 4n^2$, her $n \geq 6$ için → **$O(n^2)$**.

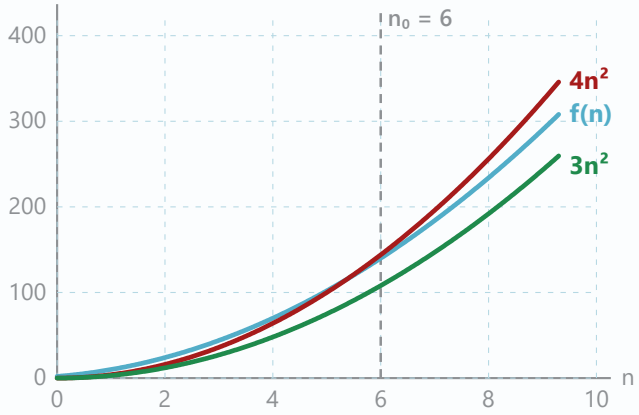

"Büyük O en kötü durumu temsil eder" ifadesi tam doğru değildir. Büyük O bir **üst sınır** türüdür; en kötü, en iyi ya da ortalama durumun her biri için kullanılabilir. Genellikle en kötü durum süresi için verildiğinden bu ikisi karıştırılır.

Büyük Omega (Ω) ve Büyük Teta (Θ)

Gösterim	Anlamı	Tanım ($\exists$ c, $n_0 > 0$, her $n \geq n_0$ için)	Benzetme
f = O(g)	üst sınır	$f(n) \leq c \cdot g(n)$	f ≤ g
f = Ω(g)	alt sınır	$f(n) \geq c \cdot g(n)$	f ≥ g
f = Θ(g)	sıkı (kesin) sınır	$c_1 \cdot g(n) \leq f(n) \leq c_2 \cdot g(n)$	f = g

- $f = \Theta(g) \Leftrightarrow f = O(g)$ **ve** $f = \Omega(g)$.
- $3n^2 + 5n + 2$ hem $O(n^2)$ hem $O(n^3)$'tür; ama yalnızca n^2 için **Θ**'dır.
- Doğrusal arama: en kötü durum Θ(n), en iyi durum Θ(1); tüm girdiler için O(n) ve Ω(1).
- **Durum** (hangi girdi) ile **sınır** (O, Ω, Θ) ayrı kavramlardır. Eklemeli sıralama en kötü $\Theta(n^2)$, en iyi Θ(n): tüm girdiler için tek bir Θ yazılamaz. Birleştirme sıralaması ise her girdide Θ(n log n)'dir.

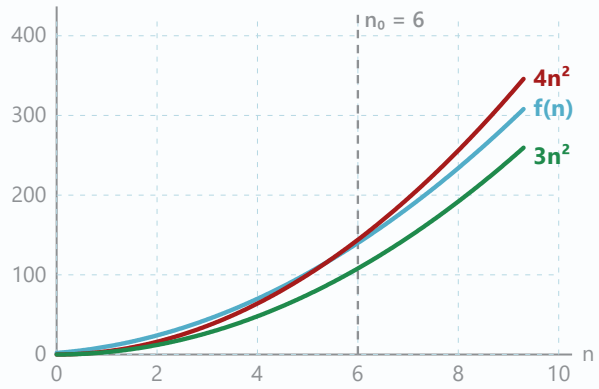

Örnek: $3n^2 + 5n + 2 = \Theta(n^2)$

Üst sınır: $3n^2 + 5n + 2 \leq c_2\, n^2$

$c_2 = 4$ deneyelim: $3n^2 + 5n + 2 \leq 4n^2 \Leftrightarrow n^2 - 5n - 2 \geq 0$ $\Leftrightarrow n \geq 5{,}37$. Demek ki $\mathbf{n_0 = 6}$.

Adım 1 / 4

Örnek: $3n^2 + 5n + 2 = \Theta(n^2)$

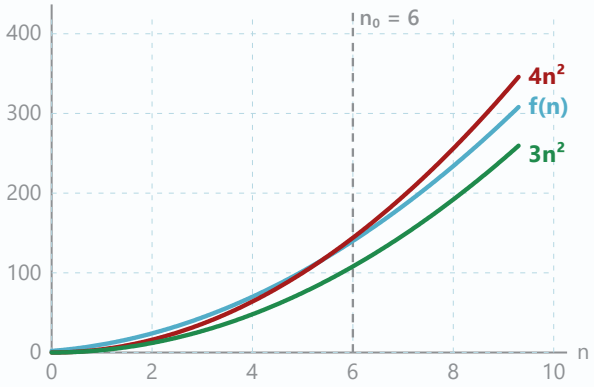
Üst sınır: $3n^2 + 5n + 2 \leq c_2\, n^2$

$c_2 = 4$ deneyelim: $3n^2 + 5n + 2 \leq 4n^2 \Leftrightarrow n^2 - 5n - 2 \geq 0$ $\Leftrightarrow n \geq 5{,}37$. Demek ki $\mathbf{n_0 = 6}$.

Kontrol: $n = 5 \rightarrow 102 > 100$ ✗

$n = 6 \rightarrow 140 \leq 144$ ✓

n = 5'te eşitsizlik bozulur, n = 6'dan itibaren sağlanır (sol taraf 6n + 8 artar, sağ taraf 8n + 4 artar).

Örnek: $3n^2 + 5n + 2 = \Theta(n^2)$

Üst sınır: $3n^2 + 5n + 2 \leq c_2\, n^2$

$c_2 = 4$ deneyelim: $3n^2 + 5n + 2 \leq 4n^2 \Leftrightarrow n^2 - 5n - 2 \geq 0$ $\Leftrightarrow n \geq 5{,}37$. Demek ki $\mathbf{n_0 = 6}$.

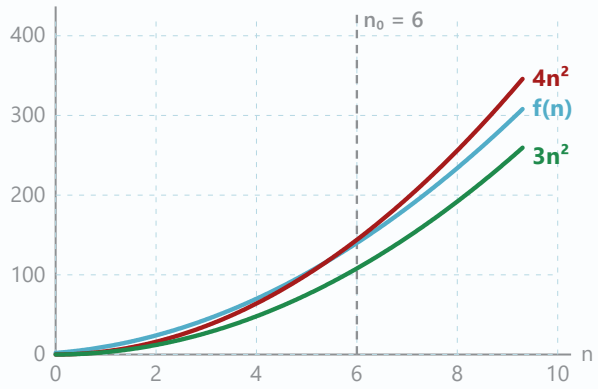
Kontrol: $n = 5 \rightarrow 102 > 100$ ✗

$n = 6 \rightarrow 140 \leq 144$ ✓

n = 5'te eşitsizlik bozulur, n = 6'dan itibaren sağlanır (sol taraf 6n + 8 artar, sağ taraf 8n + 4 artar).

Alt sınır: $3n^2 + 5n + 2 \geq 3n^2$

$c_1 = 3$ seçilirse eşitsizlik her $n \geq 1$ için doğrudur, çünkü $5n + 2 > 0$.

Örnek: $3n^2 + 5n + 2 = \Theta(n^2)$

$$\text{Üst sınır: } 3n^2 + 5n + 2 \leq c_2\, n^2$$

$c_2 = 4$ deneyelim: $3n^2 + 5n + 2 \leq 4n^2 \Leftrightarrow n^2 - 5n - 2 \geq 0$ $\Leftrightarrow n \geq 5{,}37$. Demek ki $\mathbf{n_0 = 6}$.

$$\text{Kontrol: } n = 5 \rightarrow 102 > 100\ \text{✗}$$
$$n = 6 \rightarrow 140 \leq 144\ \text{✓}$$

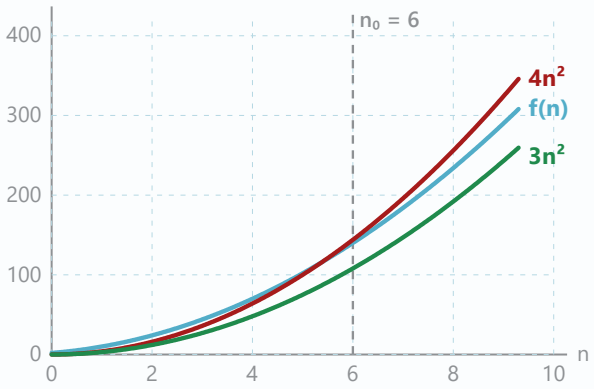
n = 5'te eşitsizlik bozulur, n = 6'dan itibaren sağlanır (sol taraf 6n + 8 artar, sağ taraf 8n + 4 artar).

$$\text{Alt sınır: } 3n^2 + 5n + 2 \geq 3n^2$$

$c_1 = 3$ seçilirse eşitsizlik her $n \geq 1$ için doğrudur, çünkü $5n + 2 > 0$.

$$3n^2 \leq f(n) \leq 4n^2,\ n \geq 6$$

$c_1 = 3$, $c_2 = 4$, $n_0 = 6$ ile tanım sağlanır: $\mathbf{f(n) = \Theta(n^2)}$.
Sabitler tek değildir; $c_2 = 10$, $n_0 = 1$ de çalışır.

ASİMPTOTİK GÖSTERİM

Asimptotik Hesap Kuralları

Sabit çarpanları at

$c \cdot f(n) = \Theta(f(n))$: $5n = \Theta(n)$, $n^2/3 = \Theta(n^2)$.

Düşük dereceli terimleri at

Polinomda en büyük derece kalır: $4n^3 + 100n^2 + 7 = \Theta(n^3)$.

Toplam kuralı (ardışık kod)

$O(f) + O(g) = O(\max(f, g))$: $\Theta(n)$ döngü + $\Theta(n^2)$ döngü = $\Theta(n^2)$.

Çarpım kuralı (iç içe kod)

n kez çalışan döngü içinde $O(g)$ iş: $O(n \cdot g)$. İç işin her turda aynı olup olmadığına bakılır.

Logaritma tabanı önemsiz

$\log_a n = \log_b n / \log_b a$, sabit çarpan farkı: $O(\log_2 n) = O(\log_{10} n) = O(\log n)$.

Üslü ifadelerde taban önemli

$3^n = O(2^n)$ **yanlıştır**, çünkü $3^n/2^n = 1{,}5^n \to \infty$. Logaritmanın aksine üstel tabanlar sabit çarpanla değişmez.

Büyüme sırası: $1 < \log n < \sqrt{n} < n < n \log n < n^2 < n^3 < 2^n < n!$

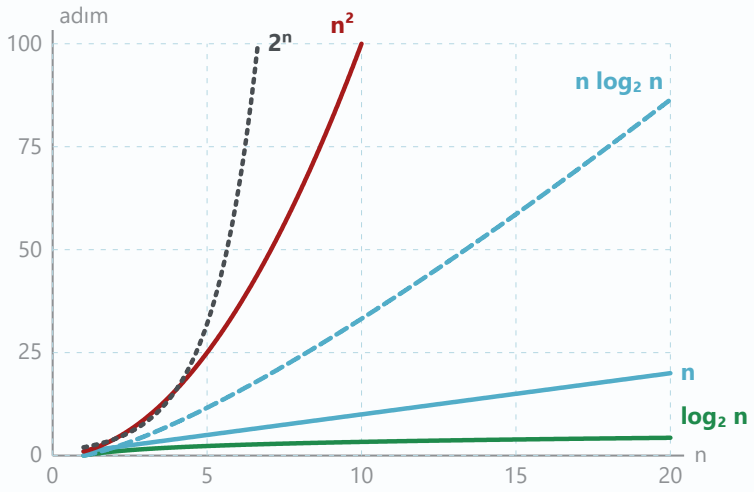
ASİMPTOTİK GÖSTERİM

Yaygın Büyüme Sınıfları

Sınıf	Adı	Tipik örnek	n iki katına çıkınca	Bu bölümde
$O(1)$	Sabit	ilk öğeyi yazdırma, dizi erişimi	değişmez	—
$O(\log n)$	Logaritmik	ikili arama, hızlı üs alma, Öklid	+1 adım	f6 (üst sınır)
$O(\sqrt{n})$	Karekök	asallık testi (deneme bölmesi)	≈ 1,41 katı	—
$O(n)$	Doğrusal	doğrusal arama, en büyük öğe, dizinin toplamı	2 katı	f1, f4
$O(n \log n)$	Log-doğrusal	birleştirme sıralaması, heap sort, hızlı sıralama (ortalama)	2 katından biraz fazla	f5
$O(n^2)$	Karesel	kabarcık, seçimli, eklemeli sıralama	4 katı	—
$O(n^3)$	Kübik	klasik matris çarpımı	8 katı	f2
$O(2^n)$	Üstel	tüm alt kümeler, saf özyinelemeli Fibonacci	karesi alınır	f3
$O(n!)$	Faktöriyel	tüm permütasyonlar	çok daha hızlı patlar	—

Sınıflar yukarıdan aşağı yavaşlar. Polinom sınıflar (n^k) genelde "verimli", üstel olanlar "verimsiz" sayılır. f6'nın gerçek sınıfı $\log n$'den de yavaş büyüyen $\log^* n$'dir.

Büyüme Eğrileri

- Küçük n'de eğriler birbirine yakındır; n = 4'te n^2 ile 2^n eşittir (16).
- **2^n** n ≈ 6,6'da, **n^2** n = 10'dan sonra 100 adımı aşar.
- **n log n** doğrusala yakın kalır; **log n** neredeyse düzdür.
- Uçlar daha da ayrılır: n = 10'da n! 3,6 milyonu bulur; √n ise n = 100'de yalnızca 10'dur.
- Asimptotik analiz, eğrilerin **büyük n**'deki sıralamasıyla ilgilenir.

ASİMPTOTİK GÖSTERİM

Sayılarla Büyüme: Hesaplayıcı

n = 1000 | 10 | 100 | 10^4 | 10^6 | n × 2

f(n)	işlem sayısı	10^9 işlem/s ile süre	bağıl
1	1	1 ns	
$\log_2 n$	10	10 ns	
$\sqrt{n}$	31,6	31,6 ns	
n	1.000	1 µs	
$n \log_2 n$	9.965,8	10 µs	
n^2	1.000.000	1 ms	
n^3	$1 \cdot 10^9$	1 s	
2^n	$1{,}1 \cdot 10^{301}$	$\approx 10^{284}$ yıl	
n!	$4 \cdot 10^{2567}$	$\approx 10^{2551}$ yıl	

n = **1.000** · çubuk: işlem sayısının basamak sayısı (log ölçek) · kırmızı: 1 saatten uzun

"n × 2" ile n sütunu 2, n^2 4, n^3 8 katına çıkar; $\log_2 n$ yalnızca 1 artar, 2^n karesini alır. Daha hızlı bilgisayar sabit bir çarpan kazandırır, daha iyi algoritma büyüme sınıfını değiştirir.

DÖNGÜ ANALİZİ

f1: Tek Döngü → O(n)

```java
public int f1(int n) {
  int x = 0;
  for (int i = 0; i < n; i++) {
    x++;
  }
  return x;
}
```

- **İlklendirme:** `int x = 0;` x'e 0 atar; sabit zamanlı işlem, O(1).
- **Döngü:** `for (int i = 0; i < n; i++)` i, 0'dan n − 1'e kadar ilerler: **n kez** çalışır.
- **Artırma:** `x++;` her döngü adımında bir kez çalışır; O(1).

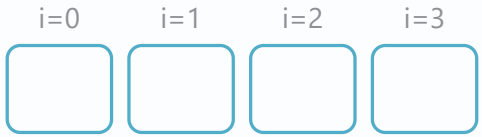
$$T(n) = O(1) + n \cdot O(1) = O(n)$$

Döngü n kez çalışır ve gövdesi sabit zamanlıdır; toplam zaman karmaşıklığı **Θ(n)** olur. Fonksiyon `x = n` döndürür, yani dönüş değeri adım sayısının kendisidir: f1(16) = 16, f1(32) = 32.

DÖNGÜ ANALİZİ

f1(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f1(int n) {
▶   int x = 0;
3   for (int i = 0; i < n; i++) {
4     x++;
5   }
6   return x;
7 }
```


x++ sayısı: 0

`x` sıfırlanır. Henüz döngü başlamadı.

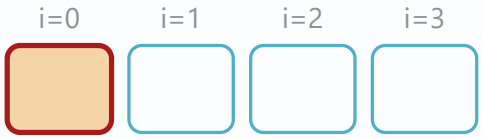
Adım 1 / 11

DEĞİŞKENLER

`n = 4` `x = 0` `i = –`

f1(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f1(int n) {
2   int x = 0;
▶   for (int i = 0; i < n; i++) {
4     x++;
5   }
6   return x;
7 }
```


x++ sayısı: 0

i = 0: koşul 0 < 4 doğru → gövdeye girilir.

Adım 2 / 11

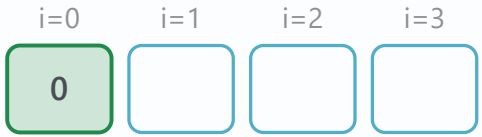
DEĞİŞKENLER

`n = 4` `x = 0` `i = 0`

DÖNGÜ ANALİZİ

f1(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f1(int n) {
2   int x = 0;
3   for (int i = 0; i < n; i++) {
▶     x++;
5   }
6   return x;
7 }
```


x++ sayısı: 1

`x++` → x = 1. Bu, 1. döngü adımı.

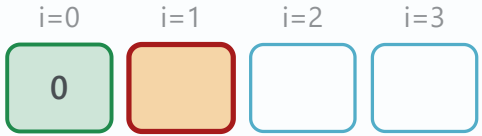
Adım 3 / 11

DEĞİŞKENLER

`n = 4` `x = 1` `i = 0`

f1(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f1(int n) {
2   int x = 0;
▶   for (int i = 0; i < n; i++) {
4     x++;
5   }
6   return x;
7 }
```


x++ sayısı: 1

i = 1: koşul 1 < 4 doğru → gövdeye girilir.

Adım 4 / 11

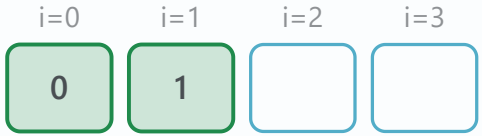
DEĞİŞKENLER

n = 4 | x = 1 | i = 1

DÖNGÜ ANALİZİ

f1(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f1(int n) {
2   int x = 0;
3   for (int i = 0; i < n; i++) {
▶     x++;
5   }
6   return x;
7 }
```


x++ sayısı: 2

`x++` → x = 2. Bu, 2. döngü adımı.

Adım 5 / 11

DEĞİŞKENLER

`n = 4` `x = 2` `i = 1`

f1(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f1(int n) {
2   int x = 0;
▶   for (int i = 0; i < n; i++) {
4     x++;
5   }
6   return x;
7 }
```


x++ sayısı: 2

i = 2: koşul 2 < 4 doğru → gövdeye girilir.

Adım 6 / 11

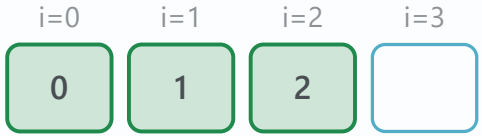
DEĞİŞKENLER

n = 4 | x = 2 | i = 2

DÖNGÜ ANALİZİ

f1(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f1(int n) {
2   int x = 0;
3   for (int i = 0; i < n; i++) {
▶     x++;
5   }
6   return x;
7 }
```


x++ sayısı: 3

`x++` → x = 3. Bu, 3. döngü adımı.

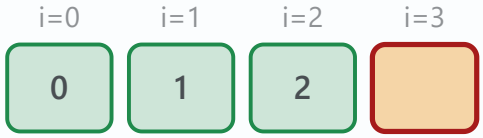
Adım 7 / 11

DEĞİŞKENLER

`n = 4` `x = 3` `i = 2`

f1(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f1(int n) {
2   int x = 0;
▶   for (int i = 0; i < n; i++) {
4     x++;
5   }
6   return x;
7 }
```


x++ sayısı: 3

i = 3: koşul 3 < 4 doğru → gövdeye girilir.

Adım 8 / 11

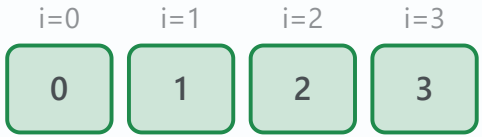
DEĞİŞKENLER

n = 4 | x = 3 | i = 3

DÖNGÜ ANALİZİ

f1(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f1(int n) {
2   int x = 0;
3   for (int i = 0; i < n; i++) {
▶     x++;
5   }
6   return x;
7 }
```


x++ sayısı: 4

`x++` → x = 4. Bu, 4. döngü adımı.

Adım 9 / 11

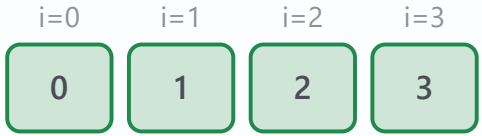
DEĞİŞKENLER

`n = 4` `x = 4` `i = 3`

DÖNGÜ ANALİZİ

f1(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f1(int n) {
2   int x = 0;
▶   for (int i = 0; i < n; i++) {
4     x++;
5   }
6   return x;
7 }
```


x++ sayısı: 4

i = 4: koşul 4 < 4 yanlış → döngü biter. Koşul n + 1 = 5 kez denetlendi.

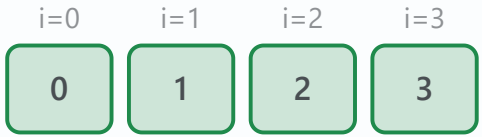
Adım 10 / 11

DEĞİŞKENLER

n = 4 | x = 4 | i = 4

f1(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f1(int n) {
2   int x = 0;
3   for (int i = 0; i < n; i++) {
4     x++;
5   }
▶   return x;
7 }
```


x++ sayısı: 4

`return x` → 4. Gövde tam n = 4 kez çalıştı: Θ(n).

Adım 11 / 11

DEĞİŞKENLER

n = 4 | x = 4 | i = –

DÖNGÜ ANALİZİ

f2: İç İçe Döngü → $O(n^3)$

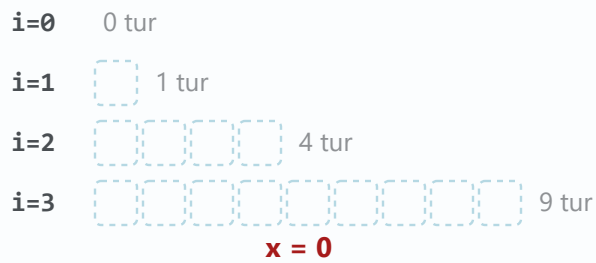
```
public int f2(int n) {
  int x = 0;
  for (int i = 0; i < n; i++) {
    for (int j = 0; j < i * i; j++) {
      x++;
    }
  }
  return x;
}
```

- **İlklendirme:** `int x = 0;` sabit zamanlı, O(1).
- **Dış döngü:** i, 0'dan n − 1'e kadar: **n kez** çalışır.
- **İç döngü:** j, 0'dan i · i − 1'e kadar: **i^2 kez** çalışır.
- İç döngünün tur sayısı **i'nin güncel değerine bağlıdır**; bu yüzden basitçe "n · n" denemez, tur sayılarını **toplamak** gerekir.

Tuzak: İç içe iki döngü görünce otomatik olarak $O(n^2)$ demek yanlıştır. Burada iç döngünün sınırı i^2 olduğundan sonuç **n^3** mertebesindedir.

f2(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f2(int n) {
▶   int x = 0;
3   for (int i = 0; i < n; i++) {
4     for (int j = 0; j < i * i; j++) {
5       x++;
6     }
7   }
8   return x;
9 }
```


`f2(4)` çağrıldı, `x = 0`. Gri kutular iç döngünün yapacağı turlardır: i. satırda i^2 kutu.

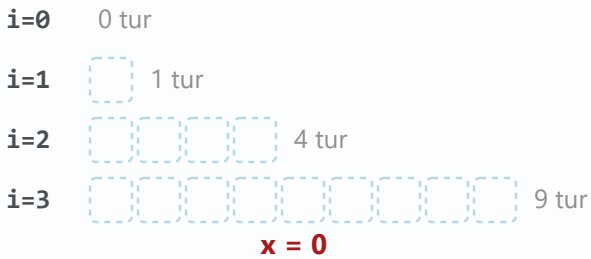
Adım 1 / 9

DEĞİŞKENLER

`n = 4` `i = –` `j = –` `x = 0`

f2(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f2(int n) {
2   int x = 0;
▶   for (int i = 0; i < n; i++) {
▶     for (int j = 0; j < i * i; j++) {
5       x++;
6     }
7   }
8   return x;
9 }
```


i = 0: iç döngü koşulu `0 < 0 · 0` hemen yanlış; iç döngü **hiç** çalışmaz.

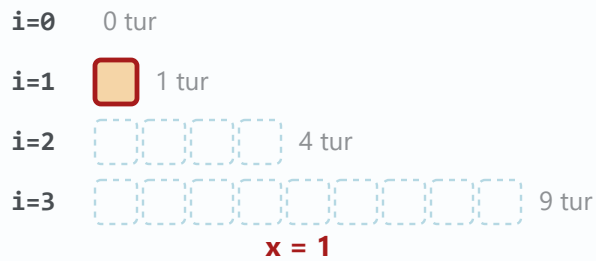
Adım 2 / 9

DEĞİŞKENLER

`n = 4` `i = 0` `j = 0` `x = 0`

f2(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f2(int n) {
2   int x = 0;
3   for (int i = 0; i < n; i++) {
▶     for (int j = 0; j < i * i; j++) {
▶       x++;
6     }
7   }
8   return x;
9 }
```


i = 1: iç döngü j < 1·1 = 1 olduğu sürece döner. İlk tur (j = 0): x = 1.

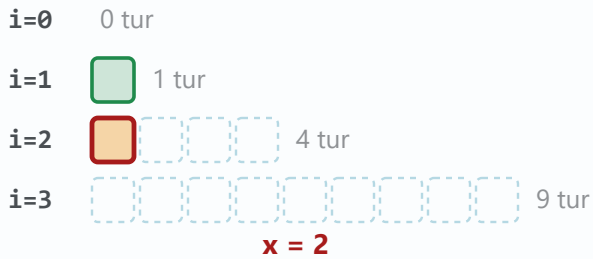
Adım 3 / 9

DEĞİŞKENLER

n = 4 | i = 1 | j = 0 | x = 1

f2(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f2(int n) {
2   int x = 0;
3   for (int i = 0; i < n; i++) {
▶       for (int j = 0; j < i * i; j++) {
▶         x++;
6       }
7   }
8   return x;
9 }
```


i = 2: iç döngü j < 2·2 = 4 olduğu sürece döner. İlk tur (j = 0): x = 2.

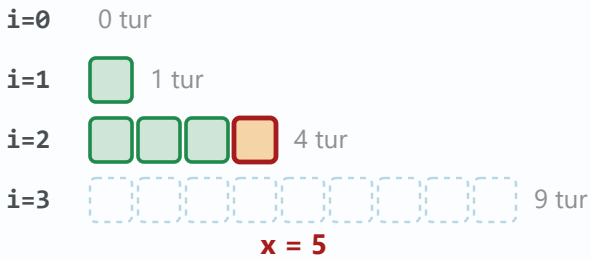
Adım 4 / 9

DEĞİŞKENLER

n = 4 | i = 2 | j = 0 | x = 2

f2(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f2(int n) {
2   int x = 0;
3   for (int i = 0; i < n; i++) {
▶       for (int j = 0; j < i * i; j++) {
▶         x++;
6       }
7   }
8   return x;
9 }
```


j = 3 son tur: i = 2 satırı 4 turda bitti, x = **5**.

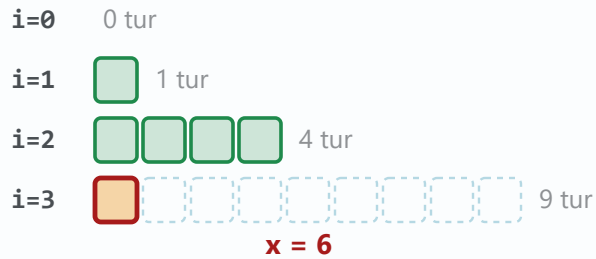
Adım 5 / 9

DEĞİŞKENLER

`n = 4` `i = 2` `j = 3` `x = 5`

f2(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f2(int n) {
2   int x = 0;
3   for (int i = 0; i < n; i++) {
▶       for (int j = 0; j < i * i; j++) {
▶         x++;
6       }
7   }
8   return x;
9 }
```


i = 3: iç döngü j < 3·3 = 9 olduğu sürece döner. İlk tur (j = 0): x = 6.

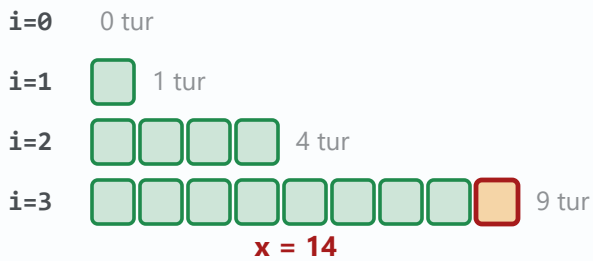
Adım 6 / 9

DEĞİŞKENLER

n = 4 | i = 3 | j = 0 | x = 6

f2(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f2(int n) {
2   int x = 0;
3   for (int i = 0; i < n; i++) {
▶       for (int j = 0; j < i * i; j++) {
▶         x++;
6       }
7   }
8   return x;
9 }
```


j = 8 son tur: i = 3 satırı 9 turda bitti, x = **14**.

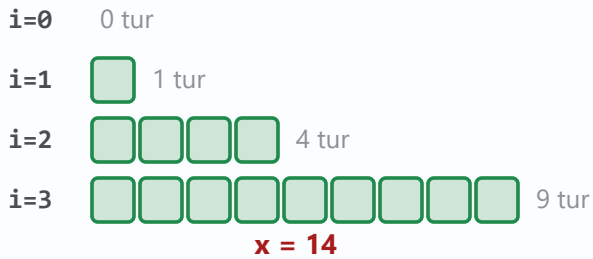
Adım 7 / 9

DEĞİŞKENLER

`n = 4` `i = 3` `j = 8` `x = 14`

f2(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f2(int n) {
2   int x = 0;
▶   for (int i = 0; i < n; i++) {
4     for (int j = 0; j < i * i; j++) {
5       x++;
6     }
7   }
8   return x;
9 }
```


i = 4: `4 < 4` yanlış, dış döngü biter. Turlar 0 + 1 + 4 + 9.

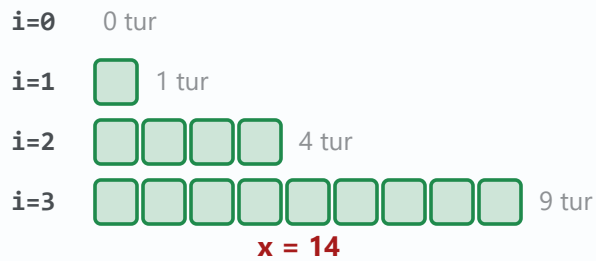
Adım 8 / 9

DEĞİŞKENLER

n = 4 | i = 4 | j = – | x = 14

f2(4): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public int f2(int n) {
2   int x = 0;
3   for (int i = 0; i < n; i++) {
4     for (int j = 0; j < i * i; j++) {
5       x++;
6     }
7   }
▶   return x;
9 }
```


`return 14` = $0^2 + 1^2 + 2^2 + 3^2 = \Sigma\, i^2$. Satırlar i^2 uzadığı için toplam ≈ $n^3/3$ büyür: **$\Theta(n^3)$**.

Adım 9 / 9

DEĞİŞKENLER

n = **4** | i = **–** | j = **–** | x = **14**

DÖNGÜ ANALİZİ

f2(5): İç Döngü Kaç Kez Çalışır?

Her çubuk, dış döngünün bir turunda (sabit i) iç döngünün kaç kez çalıştığını gösterir. Çubukların toplam alanı f2'nin yaptığı `x++` sayısıdır.

toplam x++ = 0

i = 0 iken iç döngü **0** kez çalışır (0 × 0 = 0).

Adım 1 / 6

DÖNGÜ ANALİZİ

f2(5): İç Döngü Kaç Kez Çalışır?

Her çubuk, dış döngünün bir turunda (sabit i) iç döngünün kaç kez çalıştığını gösterir. Çubukların toplam alanı f2'nin yaptığı `x++` sayısıdır.

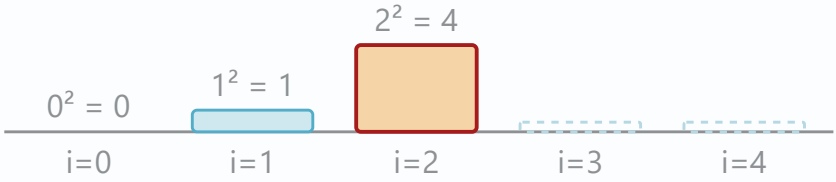
toplam x++ = 1

i = 1 iken iç döngü **1** kez çalışır (1 × 1 = 1).

DÖNGÜ ANALİZİ

f2(5): İç Döngü Kaç Kez Çalışır?

Her çubuk, dış döngünün bir turunda (sabit i) iç döngünün kaç kez çalıştığını gösterir. Çubukların toplam alanı f2'nin yaptığı `x++` sayısıdır.

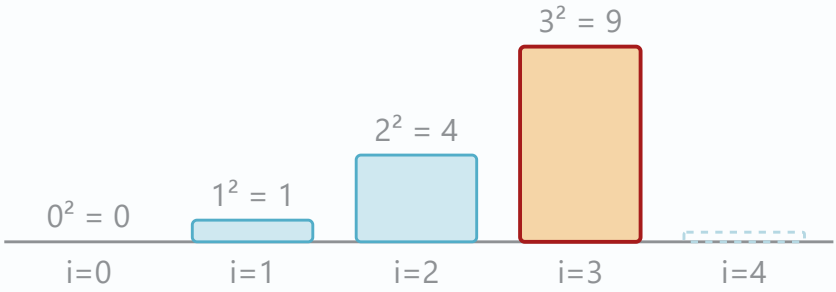
toplam x++ = 5

i = 2 iken iç döngü **4** kez çalışır (2 × 2 = 4).

DÖNGÜ ANALİZİ

f2(5): İç Döngü Kaç Kez Çalışır?

Her çubuk, dış döngünün bir turunda (sabit i) iç döngünün kaç kez çalıştığını gösterir. Çubukların toplam alanı f2'nin yaptığı `x++` sayısıdır.

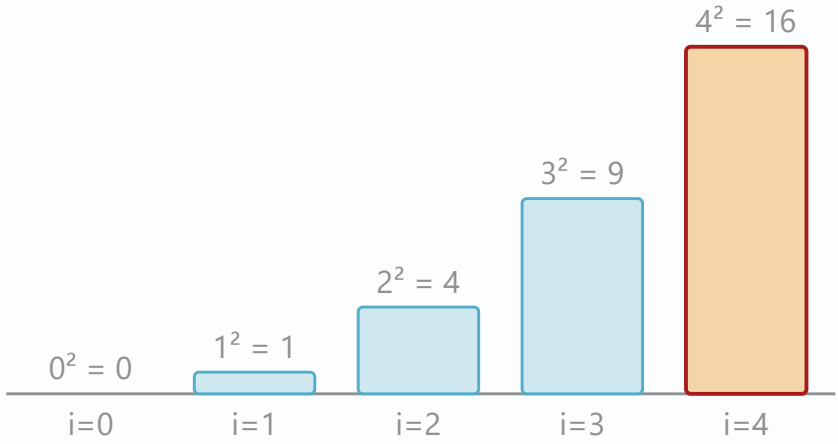
toplam x++ = 14

i = 3 iken iç döngü **9** kez çalışır (3 × 3 = 9).

DÖNGÜ ANALİZİ

f2(5): İç Döngü Kaç Kez Çalışır?

Her çubuk, dış döngünün bir turunda (sabit i) iç döngünün kaç kez çalıştığını gösterir. Çubukların toplam alanı f2'nin yaptığı `x++` sayısıdır.

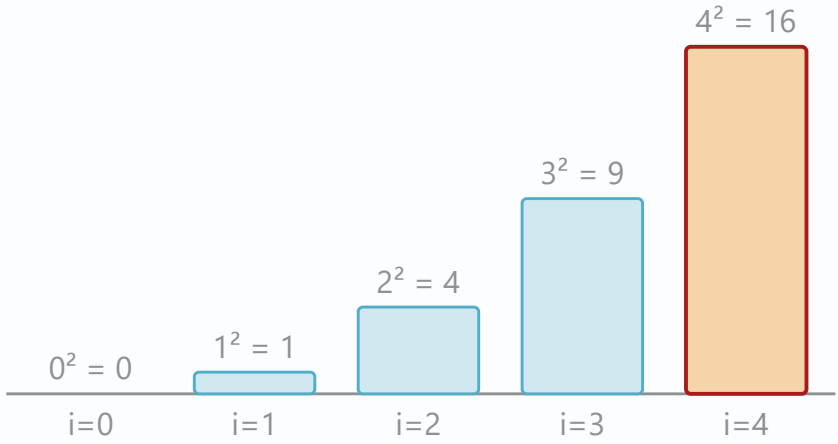
toplam x++ = 30

i = 4 iken iç döngü **16** kez çalışır. Genel olarak her i için iç döngü **i^2** kez çalışır.

DÖNGÜ ANALİZİ

f2(5): İç Döngü Kaç Kez Çalışır?

Her çubuk, dış döngünün bir turunda (sabit i) iç döngünün kaç kez çalıştığını gösterir. Çubukların toplam alanı f2'nin yaptığı `x++` sayısıdır.

toplam x++ = 30

Toplam: 0 + 1 + 4 + 9 + 16 = **30** = (n − 1) · n · (2n − 1) / 6 = 4 · 5 · 9 / 6. f2(5) = 30 döner.

f2: Toplamı Hesaplamak

İç döngünün toplam tur sayısı (i = 0'dan n − 1'e):

$$\Sigma_{i=0}^{n-1} i^2 = (n-1) \cdot n \cdot (2n-1) / 6$$

$$= (2n^3 - 3n^2 + n) / 6 \approx n^3 / 3$$

Baskın terim $n^3/3$'tür; sabit 1/3 ve düşük dereceli terimler atılır: **$T(n) = \Theta(n^3)$**.

n	f2(n)	$n^3/3$
4	14	21
5	30	42
16	1 240	1 365
32	10 416	10 923

Kontrol: n iki katına çıkınca (16 → 32) adım sayısı 10 416 / 1 240 ≈ **8,4** katına çıkar; $2^3 = 8$'e yakındır. Kübik büyümenin işareti budur.

DÖNGÜ ANALİZİ

Döngü Kalıpları ve Toplam Formülleri

Kalıp	Tur sayısı	Sonuç
`for (i = 0; i < n; i++)`	$\Sigma\ 1 = n$	$\Theta(n)$
`for i < n` içinde `for (j = 0; j < n; j++)`	$n \cdot n$	$\Theta(n^2)$
`for i < n` içinde `for (j = 0; j < i; j++)`	$\Sigma\ i = n(n-1)/2$	$\Theta(n^2)$
`for i < n` içinde `for (j = 0; j < i * i; j++)`	$\Sigma\ i^2 = (n-1)n(2n-1)/6$	$\Theta(n^3)$
`for (i = 1; i < n; i *= 2)`	$\lfloor \log_2 n \rfloor$	$\Theta(\log n)$
`for (i = n; i > 0; i /= 2)` içinde `for j < n`	$n \cdot (\lfloor \log_2 n \rfloor + 1)$	$\Theta(n \log n)$
`for (i = 1; i < n; i *= 2)` içinde `for j < i`	$1 + 2 + 4 + \ldots < 2n$	$\Theta(n)$
`for (i = 0; i < n; i = 1 << i)` (f6)	$\log^* n + 1$ kadar	$\Theta(\log^* n)$

Yöntem: her dış tur için iç döngünün tur sayısı yazılır, sonra bunlar toplanır. Toplam bilinen bir seriye (aritmetik, kareler, geometrik) indirgenir.

f6: Kaydırmalı Döngü

```java
public static int f6(int n) {
  int x = 0;
  // 1 << i, 2^i ile aynıdır (taşma yok sayılır)
  for (int i = 0; i < n; i = 1 << i) {
    x++;
  }
  return x;
}
```

- **İlklendirme:** `int i = 0;` i'ye 0 atar; sabit zamanlı, O(1).
- **Koşul:** `i < n` her turda i'nin n'den küçük olduğunu denetler.
- **Güncelleme:** `i = 1 << i` 1'i i bit sola kaydırır; sonuç **2^i**'dir ve sabit zamanda hesaplanır.
- Güncelleme `i = 2 * i` değil, `i = 2^i` 'dir. i'nin **kendisi üs** olur; bu da i'yi çok daha hızlı büyütür.

f6(20): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public static int f6(int n) {
▶   int x = 0;
3   // 1 << i == 2^i
4   for (int i = 0; i < n; i = 1 << i) {
5     x++;
6   }
7   return x;
8 }
```

i değerleri (n = 20); i ← 1 << i

`x` sıfırlanır.

Adım 1 / 13

DEĞİŞKENLER

`n = 20` `x = 0` `i = –`

f6(20): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public static int f6(int n) {
2   int x = 0;
3   // 1 << i == 2^i
▶   for (int i = 0; i < n; i = 1 << i) {
5     x++;
6   }
7   return x;
8 }
```

i değerleri (n = 20); i ← 1 << i

koşul: 0 < 20 → doğru

i = 0 ile başlanır; koşul 0 < 20 doğru.

DEĞİŞKENLER

n = 20 | x = 0 | i = 0

f6(20): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public static int f6(int n) {
2   int x = 0;
3   // 1 << i == 2^i
4   for (int i = 0; i < n; i = 1 << i) {
▶     x++;
6   }
7   return x;
8 }
```

i değerleri (n = 20); i ← 1 << i

koşul: 0 < 20 → doğru

`x++` → x = 1.

Adım 3 / 13

DEĞİŞKENLER

`n = 20` `x = 1` `i = 0`

f6(20): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public static int f6(int n) {
2   int x = 0;
3   // 1 << i == 2^i
▶   for (int i = 0; i < n; i = 1 << i) {
5     x++;
6   }
7   return x;
8 }
```

i değerleri (n = 20); i ← 1 << i

koşul: 1 < 20 → doğru

i = 1 << 0 = 1; koşul 1 < 20 doğru.

Adım 4 / 13

DEĞİŞKENLER

n = 20 | x = 1 | i = 1

f6(20): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public static int f6(int n) {
2   int x = 0;
3   // 1 << i == 2^i
4   for (int i = 0; i < n; i = 1 << i) {
▶     x++;
6   }
7   return x;
8 }
```

i değerleri (n = 20); i ← 1 << i

koşul: 1 < 20 → doğru

`x++` → x = 2.

Adım 5 / 13

DEĞİŞKENLER

`n = 20` `x = 2` `i = 1`

f6(20): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public static int f6(int n) {
2   int x = 0;
3   // 1 << i == 2^i
▶   for (int i = 0; i < n; i = 1 << i) {
5     x++;
6   }
7   return x;
8 }
```

i değerleri (n = 20); i ← 1 << i

koşul: 2 < 20 → doğru

i = 1 << 1 = 2; koşul 2 < 20 doğru.

Adım 6 / 13

DEĞİŞKENLER

`n = 20` `x = 2` `i = 2`

f6(20): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public static int f6(int n) {
2   int x = 0;
3   // 1 << i == 2^i
4   for (int i = 0; i < n; i = 1 << i) {
▶     x++;
6   }
7   return x;
8 }
```

i değerleri (n = 20); i ← 1 << i

koşul: 2 < 20 → doğru

`x++` → x = 3.

Adım 7 / 13

DEĞİŞKENLER

`n = 20` `x = 3` `i = 2`

f6(20): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public static int f6(int n) {
2   int x = 0;
3   // 1 << i == 2^i
▶   for (int i = 0; i < n; i = 1 << i) {
5     x++;
6   }
7   return x;
8 }
```

i değerleri (n = 20); i ← 1 << i

koşul: 4 < 20 → doğru

i = 1 << 2 = 4; koşul 4 < 20 doğru.

Adım 8 / 13

DEĞİŞKENLER

n = 20 | x = 3 | i = 4

f6(20): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public static int f6(int n) {
2   int x = 0;
3   // 1 << i == 2^i
4   for (int i = 0; i < n; i = 1 << i) {
▶     x++;
6   }
7   return x;
8 }
```

i değerleri (n = 20); i ← 1 << i

koşul: 4 < 20 → doğru

`x++` → x = 4.

Adım 9 / 13

DEĞİŞKENLER

`n = 20` `x = 4` `i = 4`

f6(20): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public static int f6(int n) {
2   int x = 0;
3   // 1 << i == 2^i
▶  for (int i = 0; i < n; i = 1 << i) {
5     x++;
6   }
7   return x;
8 }
```

i değerleri (n = 20); i ← 1 << i

koşul: 16 < 20 → doğru

i = 1 << 4 = 16; koşul 16 < 20 doğru.

Adım 10 / 13

DEĞİŞKENLER

n = 20 | x = 4 | i = 16

f6(20): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public static int f6(int n) {
2   int x = 0;
3   // 1 << i == 2^i
4   for (int i = 0; i < n; i = 1 << i) {
▶     x++;
6   }
7   return x;
8 }
```

i değerleri (n = 20); i ← 1 << i

koşul: 16 < 20 → doğru

`x++` → x = 5.

Adım 11 / 13

DEĞİŞKENLER

`n = 20` `x = 5` `i = 16`

f6(20): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public static int f6(int n) {
2   int x = 0;
3   // 1 << i == 2^i
▶   for (int i = 0; i < n; i = 1 << i) {
5     x++;
6   }
7   return x;
8 }
```

i değerleri (n = 20); i ← 1 << i

koşul: 65536 < 20 → yanlış, döngü biter

i = 1 << 16 = 65536; koşul 65536 < 20 yanlış → döngü biter.

Adım 12 / 13

DEĞİŞKENLER

n = 20 | x = 5 | i = 65536

f6(20): Kodu Adım Adım İzle

```
1 public static int f6(int n) {
2   int x = 0;
3   // 1 << i == 2^i
4   for (int i = 0; i < n; i = 1 << i) {
5     x++;
6   }
▶   return x;
8 }
```

i değerleri (n = 20); i ← 1 << i

koşul: 65536 < 20 → yanlış, döngü biter

`return x` → 5. i değerleri 0, 1, 2, 4, 16: yalnızca 5 tur.

Adım 13 / 13

DEĞİŞKENLER

`n = 20` `x = 5` `i = –`

DÖNGÜ ANALİZİ

f6: Gerçekte Kaç Tur Döner?

i değerleri: $0 \to 2^0 = 1 \to 2^1 = 2 \to 2^2 = 4 \to 2^4 = 16 \to 2^{16} = 65536$. Her tur i'yi **üs** yapar (2'nin kuvvet kulesi).

Sık görülen akıl yürütme: "k adım sonra $2^k \geq n$, öyleyse $k \geq \log_2 n$" — bu, `i = 2 * i` döngüsü için doğrudur. f6'da ise k tur sonra i, k − 1 katlı bir kule olur; tur sayısı **log* n** (yinelenmiş logaritma) kadardır.

O(log n) bir **üst sınır** olarak doğrudur, ama sıkı değildir: **Θ(log* n)**.

n	f6(n)	$\lceil \log_2 n \rceil$
4	3	2
16	4	4
32	5	5
1000	5	10
65536	5	16

Java'da tuzak: `int` kaydırma miktarı 32'ye göre mod alınır: `1 << 65536` = 1. Bu yüzden n > 65536 için i 1, 2, 4, 16, 65536 döngüsüne girer ve f6 **hiç bitmez**. "Taşmayı yok say" varsayımı burada önemlidir.

ÖZYİNELEMELİ ANALİZ

Yineleme Bağıntısı (Recurrence)

Özyinelemeli bir fonksiyonun süresi, **kendi daha küçük girdilerdeki süresi** cinsinden yazılır:

$$T(n) = (\text{alt çağrıların süreleri}) + (\text{çağrı dışında yapılan iş}), \quad T(\text{taban}) = \Theta(1)$$

Açma (yerine koyma)

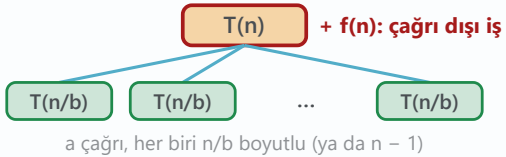
Bağıntıyı kendi içine tekrar tekrar koyup bir örüntü bulmak; taban duruma ulaşınca toplamak. (f3)

Özyineleme ağacı

Her çağrıyı bir düğüm olarak çizip her düzeydeki işi toplamak. (f3, f4, f5)

Ana Teorem

T(n) = aT(n/b) + f(n) biçimindeki böl-ve-fethet bağıntılarını doğrudan çözmek. (f4, f5)

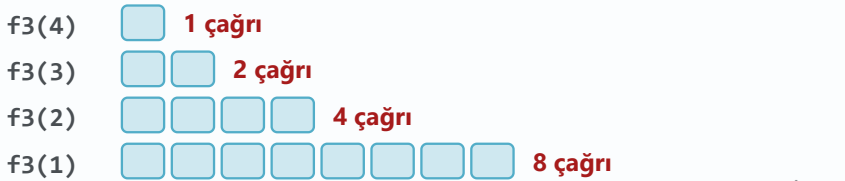
Bağıntı kurarken sorular: Kaç özyinelemeli çağrı var? Her çağrının girdisi ne kadar küçülüyor (n − 1 mi, n/2 mi)? Çağrılar dışında ne kadar iş yapılıyor?

f3: İki Çağrı, n − 1 → O(2ⁿ)

```java
public long f3(int n) {
  if (n <= 1) {
    return 1;
  }
  return f3(n - 1) + f3(n - 1);
}
```

- **Taban durum (base case):** n ≤ 1 iken 1 döner; sabit zamanlı, O(1).
- **Özyinelemeli durum (recursive case):** n > 1 iken iki kez `f3(n − 1)` çağrılır ve sonuçlar toplanır (sabit iş c).

$$T(n) = 2T(n-1) + c, \quad n > 1 \qquad T(1) = c$$

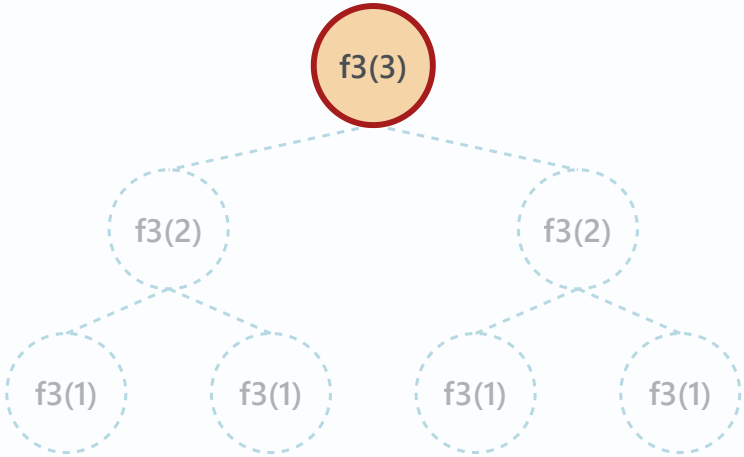

girdi 1 azalır, çağrı sayısı 2 katına çıkar: 1 + 2 + 4 + 8 = 15 = $2^4 - 1$

Girdi her çağrıda yalnızca **1 azalır** ama çağrı sayısı her düzeyde **ikiye katlanır**. Bu bağıntı T(n/b) biçiminde olmadığı için Ana Teorem uygulanamaz; açma yöntemiyle çözülür.

f3(3): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public long f3(int n) {
▶   if (n <= 1) {
3     return 1;
4   }
5   return f3(n - 1) + f3(n - 1);
6 }
```


`f3(3)` çağrıldı: 3 > 1, taban durum değil.

Adım 1 / 10

DEĞİŞKENLER

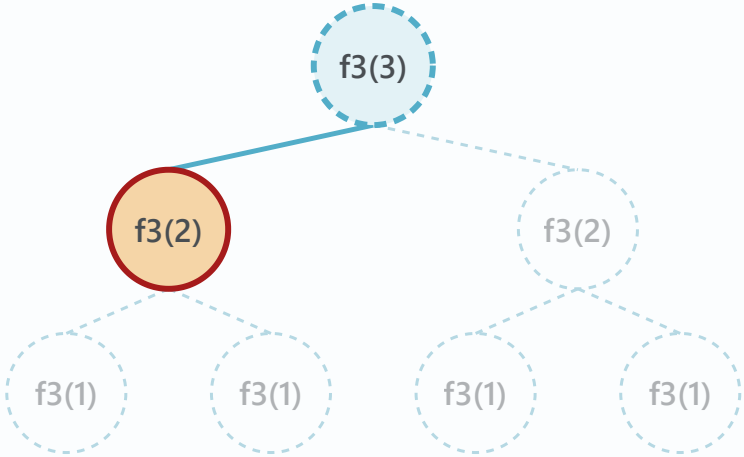
`n = 3` `sonuç = –` `çağrı = 1`

ÇAĞRI YIĞINI

`f3(3)`

f3(3): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public long f3(int n) {
2   if (n <= 1) {
3     return 1;
4   }
▶   return f3(n - 1) + f3(n - 1);
6 }
```


Satır 5: ilk `f3(2)` çağrısı. f3(3) yığında bekliyor.

Adım 2 / 10

DEĞİŞKENLER

`n = 2` `sonuç = –` `çağrı = 2`

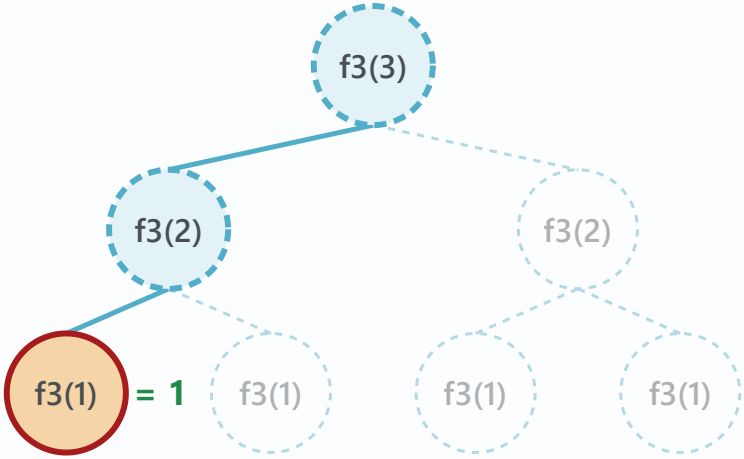
ÇAĞRI YIĞINI

`f3(2)`

`f3(3)`

f3(3): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public long f3(int n) {
▶   if (n <= 1) {
▶     return 1;
4   }
5   return f3(n - 1) + f3(n - 1);
6 }
```


`f3(1)` : n ≤ 1 → taban durum, 1 döner.

Adım 3 / 10

DEĞİŞKENLER

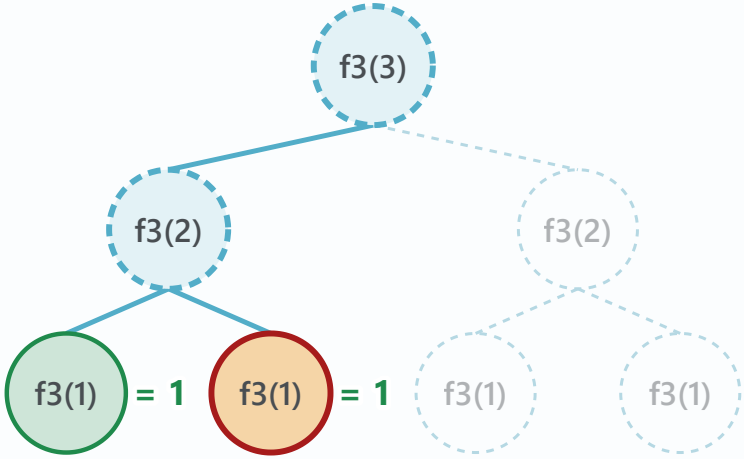
`n = 1` `sonuç = 1` `çağrı = 3`

ÇAĞRI YIĞINI

- `f3(1)`
- `f3(2)`
- `f3(3)`

f3(3): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public long f3(int n) {
▶   if (n <= 1) {
▶     return 1;
4   }
5   return f3(n - 1) + f3(n - 1);
6 }
```


f3(2) ikinci çağrısını yapar: yine `f3(1)` = 1.

Adım 4 / 10

DEĞİŞKENLER

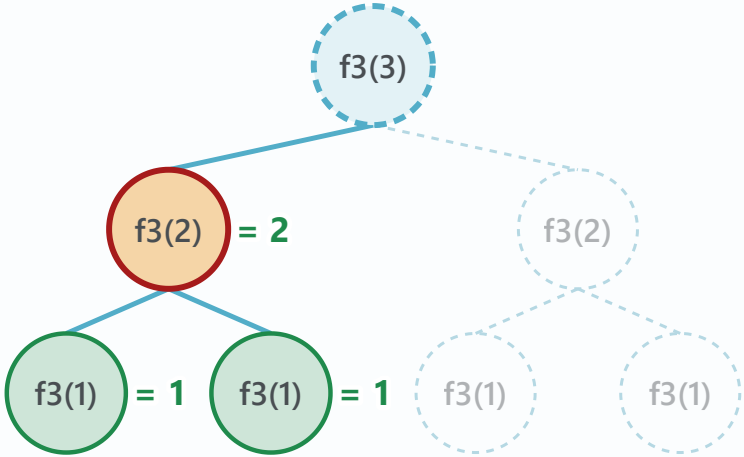
`n = 1` `sonuç = 1` `çağrı = 4`

ÇAĞRI YIĞINI

- `f3(1)`
- `f3(2)`
- `f3(3)`

f3(3): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public long f3(int n) {
2   if (n <= 1) {
3     return 1;
4   }
▶   return f3(n - 1) + f3(n - 1);
6 }
```


f3(2) = 1 + 1 = 2 döner. Sol alt ağaç bitti.

Adım 5 / 10

DEĞİŞKENLER

`n = 2` `sonuç = 2` `çağrı = 4`

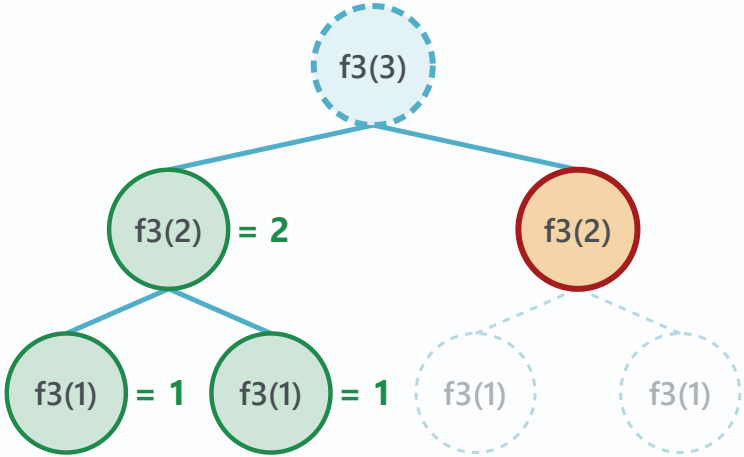
ÇAĞRI YIĞINI

`f3(2)`

`f3(3)`

f3(3): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public long f3(int n) {
2   if (n <= 1) {
3     return 1;
4   }
▶   return f3(n - 1) + f3(n - 1);
6 }
```


f3(3), ikinci `f3(2)` 'yi çağırır: aynı iş **baştan** yapılır.

Adım 6 / 10

DEĞİŞKENLER

`n = 2` `sonuç = –` `çağrı = 5`

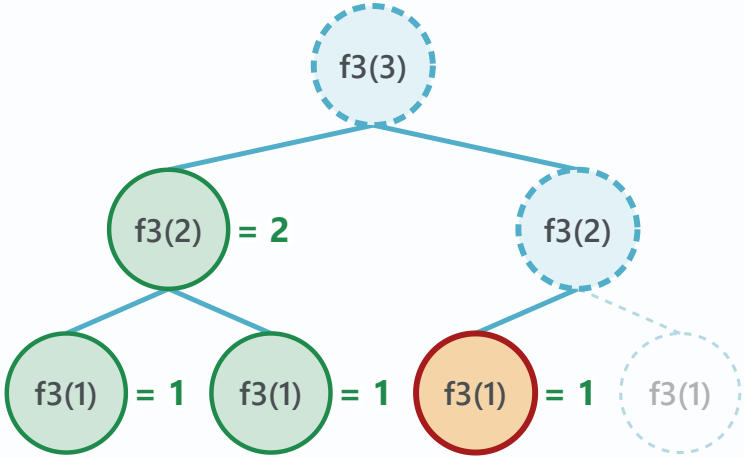
ÇAĞRI YIĞINI

`f3(2)`

`f3(3)`

f3(3): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public long f3(int n) {
▶   if (n <= 1) {
▶     return 1;
4   }
5   return f3(n - 1) + f3(n - 1);
6 }
```


`f3(1)` = 1.

Adım 7 / 10

DEĞİŞKENLER

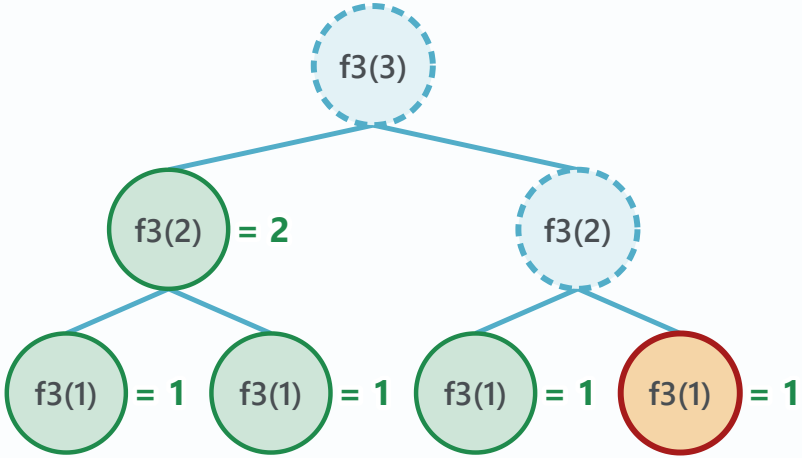
`n = 1` `sonuç = 1` `çağrı = 6`

ÇAĞRI YIĞINI

- `f3(1)`
- `f3(2)`
- `f3(3)`

f3(3): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public long f3(int n) {
▶   if (n <= 1) {
▶     return 1;
4   }
5   return f3(n - 1) + f3(n - 1);
6 }
```


`f3(1)` = 1.

Adım 8 / 10

DEĞİŞKENLER

`n = 1` `sonuç = 1`

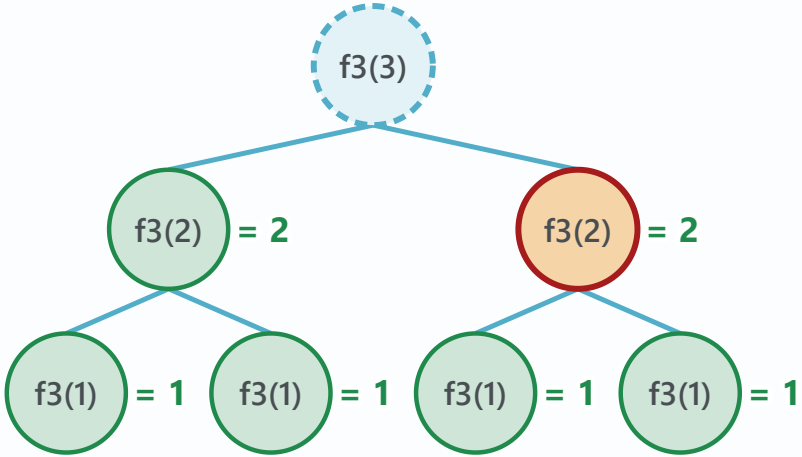
`çağrı = 7`

ÇAĞRI YIĞINI

- `f3(1)`
- `f3(2)`
- `f3(3)`

f3(3): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public long f3(int n) {
2   if (n <= 1) {
3     return 1;
4   }
▶   return f3(n - 1) + f3(n - 1);
6 }
```


İkinci f3(2) = 2 döner.

Adım 9 / 10

DEĞİŞKENLER

`n = 2` `sonuç = 2` `çağrı = 7`

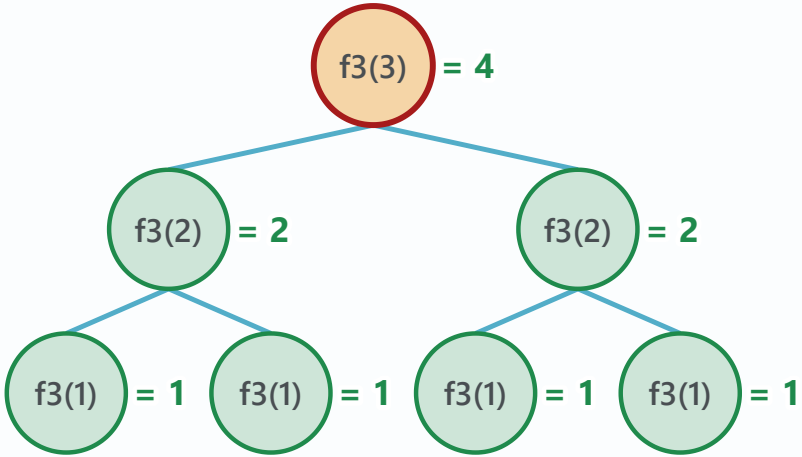
ÇAĞRI YIĞINI

`f3(2)`

`f3(3)`

f3(3): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public long f3(int n) {
2   if (n <= 1) {
3     return 1;
4   }
▶   return f3(n - 1) + f3(n - 1);
6 }
```


f3(3) = 2 + 2 = 4 döner. Toplam **7 = 2^3 − 1** çağrı; yığın derinliği en çok 3.

Adım 10 / 10

DEĞİŞKENLER

`n = 3` `sonuç = 4` `çağrı = 7`

ÇAĞRI YIĞINI

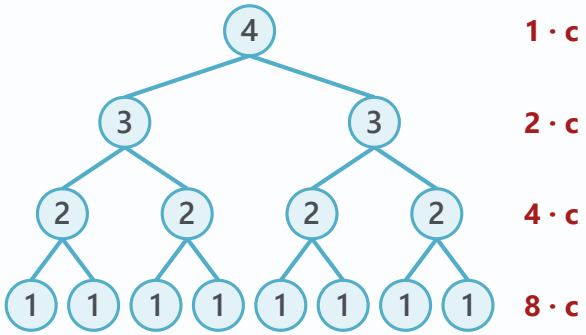
`f3(3)`

f3: Bağıntıyı Açma

$$T(n) = 2T(n-1) + c$$

Bağıntının kendisi: iki alt çağrı, sabit ek iş.

Adım 1 / 5

Java ile sayıldığında: f3(16) 65 535, f3(32) 4 294 967 295 çağrı yapar ($2^n - 1$).

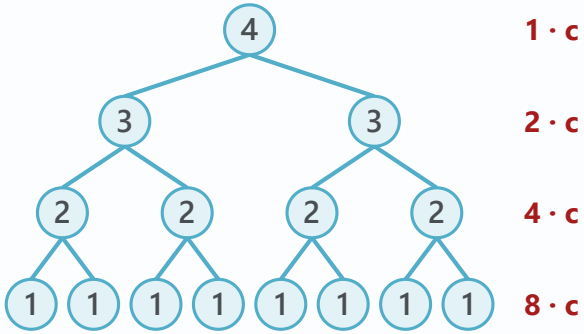
f3: Bağıntıyı Açma

$$T(n) = 2T(n-1) + c$$

Bağıntının kendisi: iki alt çağrı, sabit ek iş.

$$= 2[2T(n-2) + c] + c = 4T(n-2) + 3c$$

T(n − 1) yerine kendi tanımını koyarız.

Java ile sayıldığında: f3(16) 65 535, f3(32) 4 294 967 295 çağrı yapar ($2^n - 1$).

f3: Bağıntıyı Açma

$$T(n) = 2T(n-1) + c$$

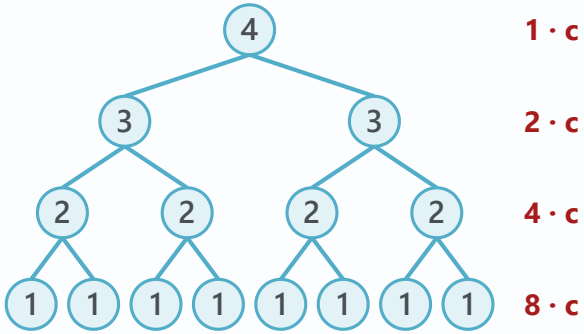
Bağıntının kendisi: iki alt çağrı, sabit ek iş.

$$= 2[2T(n-2) + c] + c = 4T(n-2) + 3c$$

T(n − 1) yerine kendi tanımını koyarız.

$$= 8T(n-3) + 7c$$

Bir kez daha açınca örüntü belirir: katsayılar 2, 4, 8 …

Java ile sayıldığında: f3(16) 65 535, f3(32) 4 294 967 295 çağrı yapar ($2^n - 1$).

f3: Bağıntıyı Açma

$$T(n) = 2T(n-1) + c$$

Bağıntının kendisi: iki alt çağrı, sabit ek iş.

$$= 2[2T(n-2) + c] + c = 4T(n-2) + 3c$$

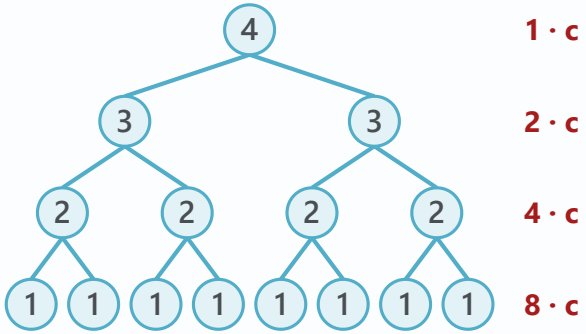
T(n − 1) yerine kendi tanımını koyarız.

$$= 8T(n-3) + 7c$$

Bir kez daha açınca örüntü belirir: katsayılar 2, 4, 8 …

$$= 2^k\, T(n-k) + (2^k - 1)c$$

k adım sonra genel biçim. Ek iş (c) ihmal edilirse *T(n) = 2ᵏ T(n − k)* yazılır; büyüme sınıfı değişmez.

Java ile sayıldığında: f3(16) 65 535, f3(32) 4 294 967 295 çağrı yapar ($2^n - 1$).

f3: Bağıntıyı Açma

$$T(n) = 2T(n-1) + c$$

Bağıntının kendisi: iki alt çağrı, sabit ek iş.

$$= 2[2T(n-2) + c] + c = 4T(n-2) + 3c$$

T(n − 1) yerine kendi tanımını koyarız.

$$= 8T(n-3) + 7c$$

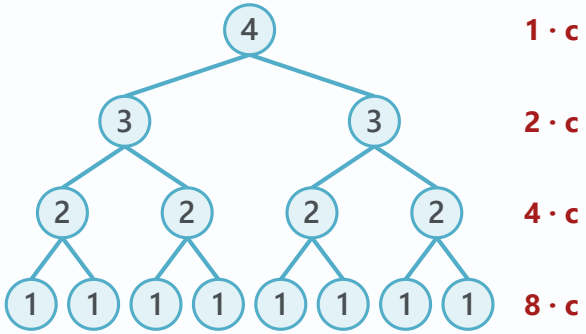
Bir kez daha açınca örüntü belirir: katsayılar 2, 4, 8 …

$$= 2^k\, T(n-k) + (2^k - 1)c$$

k adım sonra genel biçim. Ek iş (c) ihmal edilirse *T(n) = 2ᵏ T(n − k)* yazılır; büyüme sınıfı değişmez.

$$k = n-1 : T(n) = 2^{n-1}c + (2^{n-1} - 1)c = (2^n - 1)c$$

Taban durum T(1) = c'ye n − k = 1 iken ulaşılır. Sonuç: **T(n) = Θ(2ⁿ)**.

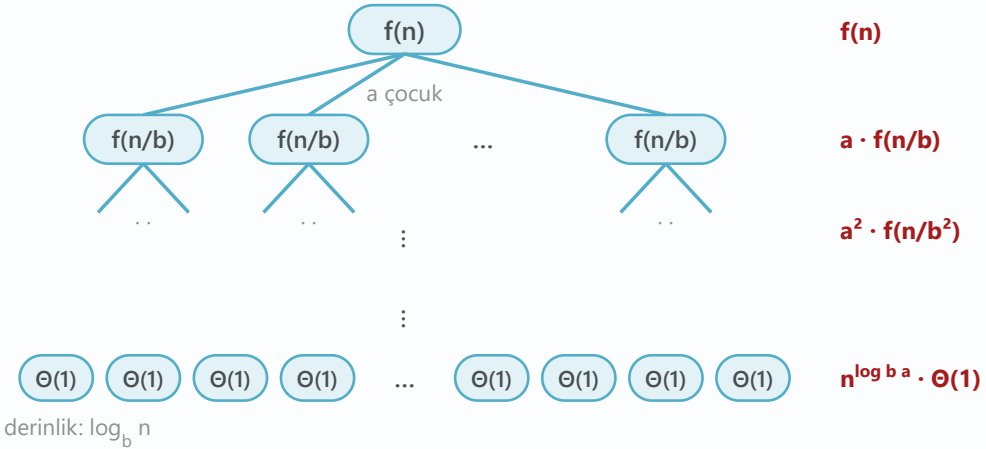
Java ile sayıldığında: f3(16) 65 535, f3(32) 4 294 967 295 çağrı yapar ($2^n - 1$).

Ana Teorem: Genel Biçim

Böl ve fethet (divide and conquer) algoritmalarının bağıntılarını doğrudan çözmek için kullanılır:

$$T(n) = a \cdot T(n/b) + f(n), \quad a \geq 1, b > 1$$

a: alt problem (çağrı) sayısı · **b:** küçülme oranı, alt problem boyutu **n/b** · **f(n):** bölme ve birleştirme işi. Derinlik $\log_b n$, yaprak sayısı $a^{\log_b n} = n^{\log_b a}$.

Ana Teorem: Üç Durum

f(n), yaprakların toplam işi olan $\mathbf{n^{\log_b a}}$ ile karşılaştırılır. c = f(n)'nin polinom derecesi:

Durum	Koşul	Sonuç	Yorum
1	$f(n) = O(n^c)$, $c < \log_b a$	$T(n) = \Theta(n^{\log_b a})$	yapraklar baskın
2	$f(n) = \Theta(n^c)$, $c = \log_b a$	$T(n) = \Theta(n^{\log_b a} \cdot \log n)$	düzeyler dengeli
3	$f(n) = \Omega(n^c)$, $c > \log_b a$ *ve* $a \cdot f(n/b) \le k \cdot f(n)$, $k < 1$	$T(n) = \Theta(f(n))$	kök baskın

Üç durumda da yalnızca $f(n) = O(n^c)$ yazmak yetmez. Örneğin $f(n) = 1$ de $O(n^2)$'dir, ama $T(n) = O(1)$ olamaz. Bu yüzden Durum 2'de $f = \mathbf{\Theta}(n^c)$, Durum 3'te $f = \mathbf{\Omega}(n^c)$ ve **düzenlilik koşulu** istenir; sonuçlar Θ ile sıkıdır.

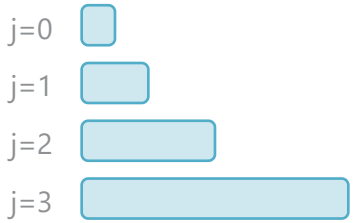
Düzenlilik koşulu (regularity), $f(n) = n^c$ gibi polinomlar için kendiliğinden sağlanır: $a(n/b)^c = (a/b^c)\, n^c$ ve $a/b^c < 1$.

ANA TEOREM

Neden Üç Durum? Düzey Toplamları

$f(n) = n^c$ ise ağacın j. düzeyinde a^j düğüm, her biri $(n/b^j)^c$ iş yapar: **düzey toplamı = $n^c \cdot (a/b^c)^j$**. Toplam, oranı $r = a/b^c$ olan bir geometrik seridir.

$4T(n/2) + n$

$r = 2 > 1$: artar

Durum 1: son düzey (yapraklar) baskın → $\Theta(n^2)$

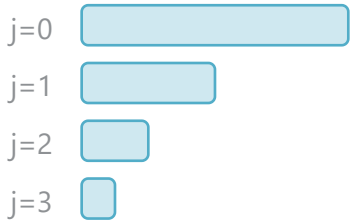
$2T(n/2) + n$

$r = 1$: sabit

Durum 2: log n düzey × n iş → $\Theta(n \log n)$

$2T(n/2) + n^2$

$r = 1/2 < 1$: azalır

Durum 3: kök baskın → $\Theta(n^2)$

$r > 1 \Leftrightarrow b^c < a \Leftrightarrow c < \log_b a$. Yani Ana Teoremin üç durumu, geometrik serinin **artan**, **sabit** ya da **azalan** olmasına karşılık gelir.

ANA TEOREM

Örnek: T(n) = 2T(n/2) + O(n)

$a = 2, \quad b = 2, \quad f(n) = O(n)$

Parametreleri okuyalım: iki alt problem, her biri n/2 boyutunda, doğrusal birleştirme işi.

Adım 1 / 5

Bu bağıntı nerede çıkar?

- **Birleştirme sıralaması** (merge sort): diziyi ikiye böl, iki yarıyı sırala, Θ(n)'de birleştir.
- Bölümdeki `f5` fonksiyonu: `f1(n)` + iki `f5(n/2)` çağrısı.
- Hızlı sıralamanın (quicksort) dengeli bölme durumu.

ANA TEOREM

Örnek: T(n) = 2T(n/2) + O(n)

$$a = 2,\quad b = 2,\quad f(n) = O(n)$$

Parametreleri okuyalım: iki alt problem, her biri n/2 boyutunda, doğrusal birleştirme işi.

$$\log_b a = \log_2 2 = 1$$

Yaprak işinin üssü 1'dir: $n^{\log_2 2} = n$.

Adım 2 / 5

Bu bağıntı nerede çıkar?

- **Birleştirme sıralaması** (merge sort): diziyi ikiye böl, iki yarıyı sırala, Θ(n)'de birleştir.
- Bölümdeki `f5` fonksiyonu: `f1(n)` + iki `f5(n/2)` çağrısı.
- Hızlı sıralamanın (quicksort) dengeli bölme durumu.

ANA TEOREM

Örnek: T(n) = 2T(n/2) + O(n)

$$a = 2,\quad b = 2,\quad f(n) = O(n)$$

Parametreleri okuyalım: iki alt problem, her biri n/2 boyutunda, doğrusal birleştirme işi.

$$\log_b a = \log_2 2 = 1$$

Yaprak işinin üssü 1'dir: $n^{\log_2 2} = n$.

$$f(n) = \Theta(n^1) \rightarrow c = 1$$

f(n)'nin derecesi c = 1.

Bu bağıntı nerede çıkar?

- **Birleştirme sıralaması** (merge sort): diziyi ikiye böl, iki yarıyı sırala, Θ(n)'de birleştir.
- Bölümdeki `f5` fonksiyonu: `f1(n)` + iki `f5(n/2)` çağrısı.
- Hızlı sıralamanın (quicksort) dengeli bölme durumu.

Örnek: T(n) = 2T(n/2) + O(n)

$$a = 2,\quad b = 2,\quad f(n) = O(n)$$

Parametreleri okuyalım: iki alt problem, her biri n/2 boyutunda, doğrusal birleştirme işi.

$$\log_b a = \log_2 2 = 1$$

Yaprak işinin üssü 1'dir: $n^{\log_2 2} = n$.

$$f(n) = \Theta(n^1) \rightarrow c = 1$$

f(n)'nin derecesi c = 1.

$$c = \log_b a \rightarrow \text{Durum } 2$$

Üsler eşit: her düzey aynı (n) işi yapar.

Bu bağıntı nerede çıkar?

- **Birleştirme sıralaması** (merge sort): diziyi ikiye böl, iki yarıyı sırala, Θ(n)'de birleştir.
- Bölümdeki `f5` fonksiyonu: `f1(n)` + iki `f5(n/2)` çağrısı.
- Hızlı sıralamanın (quicksort) dengeli bölme durumu.

Örnek: T(n) = 2T(n/2) + O(n)

$$a = 2,\quad b = 2,\quad f(n) = O(n)$$

Parametreleri okuyalım: iki alt problem, her biri n/2 boyutunda, doğrusal birleştirme işi.

$$\log_b a = \log_2 2 = 1$$

Yaprak işinin üssü 1'dir: $n^{\log_2 2} = n$.

$$f(n) = \Theta(n^1) \rightarrow c = 1$$

f(n)'nin derecesi c = 1.

$$c = \log_b a \rightarrow \text{Durum 2}$$

Üsler eşit: her düzey aynı (n) işi yapar.

$$T(n) = \Theta(n \log n)$$

Durum 2: $T(n) = \Theta(n^{\log_b a} \cdot \log n) = \mathbf{\Theta(n \log n)}$.

Bu bağıntı nerede çıkar?

- **Birleştirme sıralaması** (merge sort): diziyi ikiye böl, iki yarıyı sırala, Θ(n)'de birleştir.
- Bölümdeki `f5` fonksiyonu: `f1(n)` + iki `f5(n/2)` çağrısı.
- Hızlı sıralamanın (quicksort) dengeli bölme durumu.

Ana Teorem: Örnekler

Bağıntı	a, b	$\log_b a$	c	Durum	Sonuç	Algoritma
$T(n/2) + 1$	1, 2	0	0	2	$\Theta(\log n)$	ikili arama
$2T(n/2) + 1$	2, 2	1	0	1	$\Theta(n)$	f4, ağaç gezme
$2T(n/2) + n$	2, 2	1	1	2	$\Theta(n \log n)$	f5, birleştirme sır.
$3T(n/2) + n$	3, 2	≈ 1,585	1	1	$\Theta(n^{1,585})$	Karatsuba çarpma
$4T(n/2) + n$	4, 2	2	1	1	$\Theta(n^2)$	—
$7T(n/2) + n^2$	7, 2	≈ 2,807	2	1	$\Theta(n^{2,807})$	Strassen
$2T(n/2) + n^2$	2, 2	1	2	3	$\Theta(n^2)$	—
$T(n/2) + n$	1, 2	0	1	3	$\Theta(n)$	hızlı seçme (ortalama)

Durum 3 satırlarında düzenlilik: $2(n/2)^2 = n^2/2 \le ½\, n^2$ ve $1 \cdot (n/2) \le ½\, n$, $k = ½$ ile sağlanır.

ANA TEOREM

Ana Teorem Ne Zaman Uygulanamaz?

Çıkarmalı bağıntılar

$T(n) = 2T(n - 1) + c$ (f3) ya da $T(n) = T(n - 1) + n$: alt problem n/b değil, $n - 1$. Açma yöntemi kullanılır.

Polinom olmayan fark

$T(n) = 2T(n/2) + n / \log n$: f(n), n'den yalnızca log çarpanı kadar küçük; hiçbir duruma girmez.

Eşit olmayan bölme

$T(n) = T(n/3) + T(2n/3) + n$: alt problemler farklı boyutta. Özyineleme ağacı (ya da Akra–Bazzi) ile $\Theta(n \log n)$.

Sabit olmayan a ya da a < 1

$T(n) = 2^n T(n/2) + n$ ya da $T(n) = ½ T(n/2) + n$: teoremin $a \geq 1$ sabit varsayımı bozulur.

Temel biçimin bir genişlemesi: $f(n) = \Theta(n^{\log_b a} \cdot \log^k n)$ ise $T(n) = \Theta(n^{\log_b a} \cdot \log^{k+1} n)$. Örneğin $T(n) = 2T(n/2) + n \log n = \Theta(n \log^2 n)$.

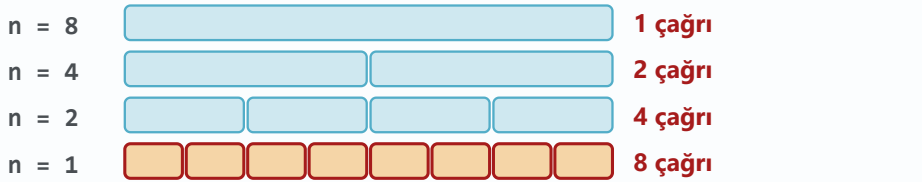
UYGULAMA: F4 VE F5

f4: İki Çağrı, n/2 → O(n)

```java
public int f4(int n) {
  if (n <= 1) {
    return 1;
  }
  return f4(n / 2) + f4(n / 2);
}
```

- **Taban durum:** n ≤ 1 iken 1 döner; O(1).
- **Özyinelemeli durum:** n > 1 iken iki kez `f4(n/2)` çağrılır, sonuçlar toplanır (sabit iş).

$$T(n) = 2T(n/2) + O(1), \quad T(1) = O(1)$$

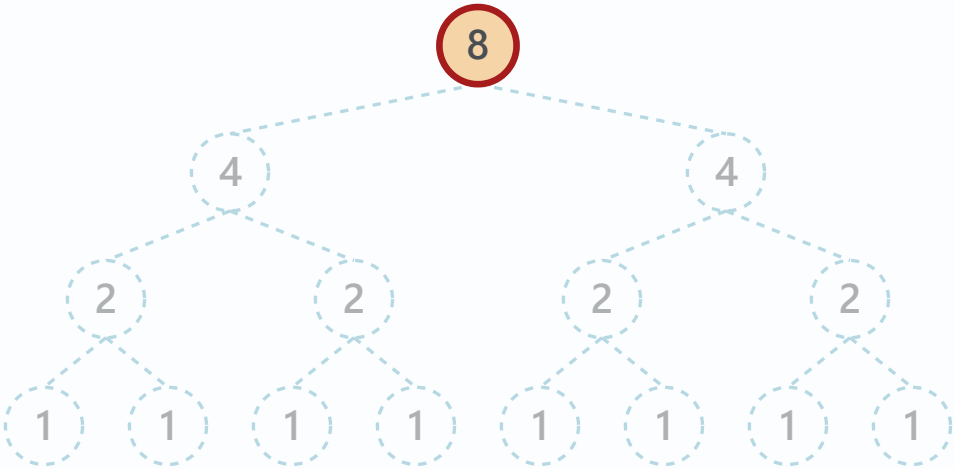

girdi yarıya iner: yalnızca $\log_2 8 + 1 = 4$ düzey, $1 + 2 + 4 + 8 = 15 = 2n - 1$ çağrı

f3 ile tek fark girdinin **n − 1** yerine **n/2** olmasıdır; ama bu, sonucu $\Theta(2^n)$'den **$\Theta(n)$**'ye indirir. İki çağrı her zaman üstel süre demek değildir: girdinin ne kadar küçüldüğü belirleyicidir.

UYGULAMA: F4 VE F5

f4(8): Özyineleme Ağacı

1 · c

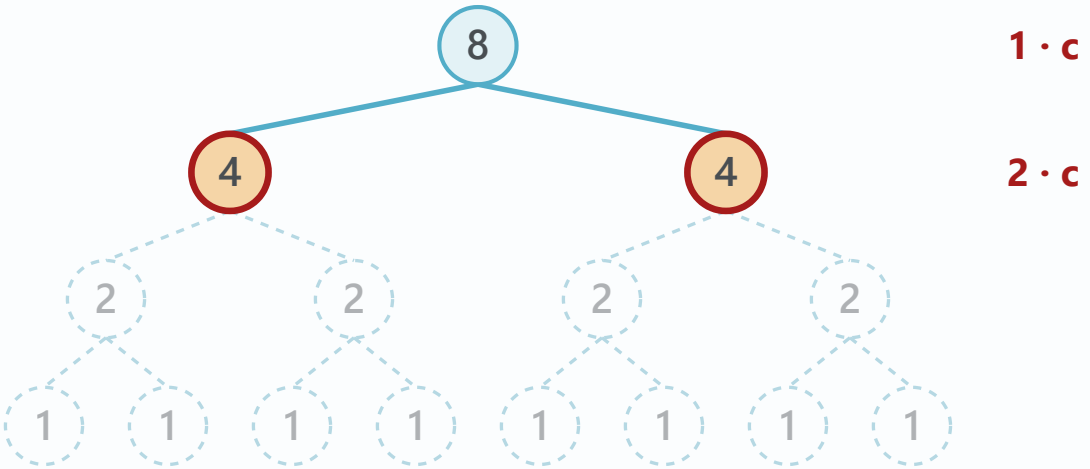
Kök: `f4(8)` yalnızca sabit iş (c) yapar ve iki çağrı başlatır.

Adım 1 / 4

Düzey toplamları geometrik olarak artar; toplamı son terim (yapraklar) belirler. Java ile: f4(16) 31, f4(32) 63 çağrı yapar (2n − 1).

UYGULAMA: F4 VE F5

f4(8): Özyineleme Ağacı

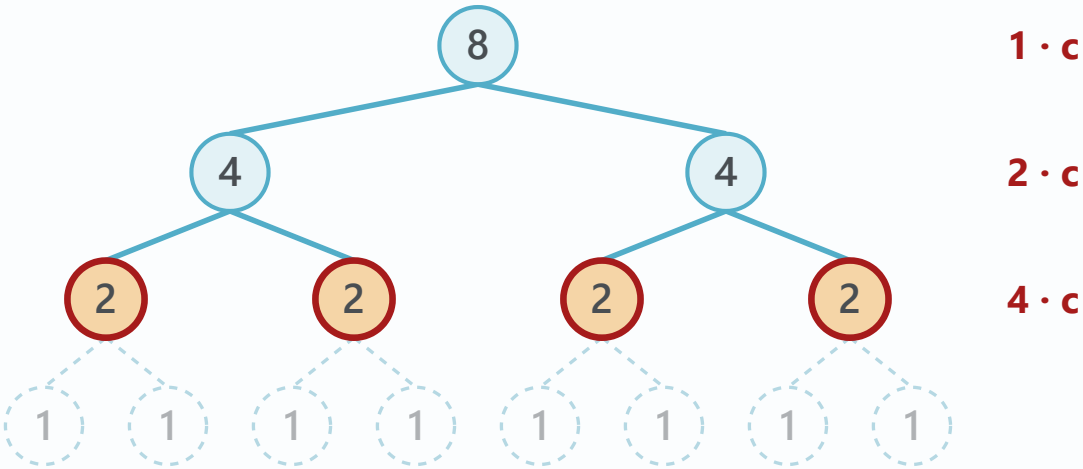
Düzey 1: iki `f4(4)` çağrısı, toplam 2c.

Adım 2 / 4

Düzey toplamları geometrik olarak artar; toplamı son terim (yapraklar) belirler. Java ile: f4(16) 31, f4(32) 63 çağrı yapar (2n − 1).

UYGULAMA: F4 VE F5

f4(8): Özyineleme Ağacı

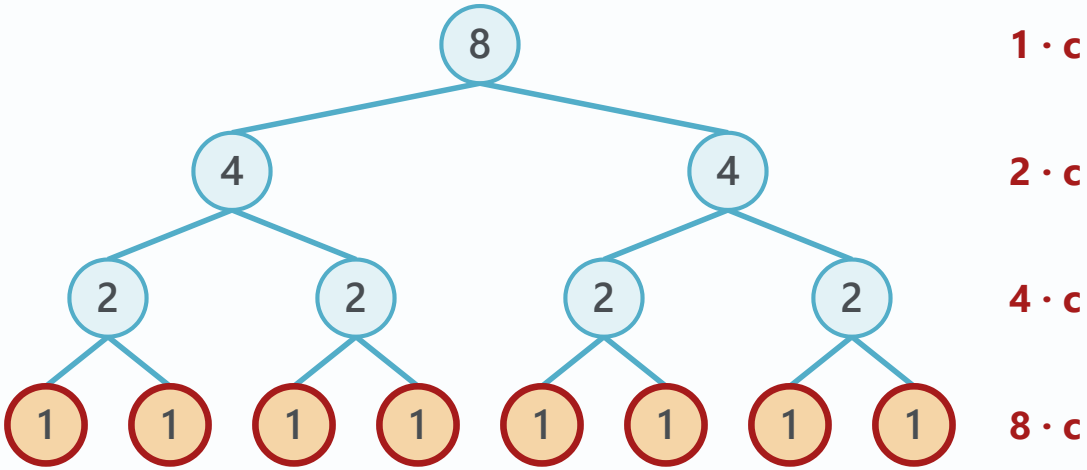
Düzey 2: dört `f4(2)` çağrısı, toplam 4c. Düzey işi her adımda **ikiye katlanıyor**.

Adım 3 / 4

Düzey toplamları geometrik olarak artar; toplamı son terim (yapraklar) belirler. Java ile: f4(16) 31, f4(32) 63 çağrı yapar (2n − 1).

UYGULAMA: F4 VE F5

f4(8): Özyineleme Ağacı

Yapraklar: sekiz `f4(1)`, toplam 8c = n · c. Toplam c(1 + 2 + 4 + 8) = 15c = (2n − 1)c → **Θ(n)**.

Adım 4 / 4

Düzey toplamları geometrik olarak artar; toplamı son terim (yapraklar) belirler. Java ile: f4(16) 31, f4(32) 63 çağrı yapar (2n − 1).

f4: Ana Teorem ile Çözüm

$$T(n) = 2T(n/2) + O(1)$$

Genel biçim T(n) = aT(n/b) + f(n) ile eşleştirelim.

Adım 1 / 5

Ağaç ile aynı sonuç

Özyineleme ağacında 2n − 1 düğüm vardı. Ana Teorem bu toplamı hesaplamadan aynı sonucu verir: yapraklar baskın.

Not: f4 için "O(log n)" demek sık yapılan bir hatadır; doğrusu Θ(n)'dir. log n, yalnızca **yığın derinliğidir** (bellek).

f4: Ana Teorem ile Çözüm

$$T(n) = 2T(n/2) + O(1)$$

Genel biçim T(n) = aT(n/b) + f(n) ile eşleştirelim.

$$a = 2, b = 2, f(n) = O(1)$$

Örnekte a = 2, b = 2, f(n) = O(1).

Ağaç ile aynı sonuç

Özyineleme ağacında 2n − 1 düğüm vardı. Ana Teorem bu toplamı hesaplamadan aynı sonucu verir: yapraklar baskın.

Not: f4 için "O(log n)" demek sık yapılan bir hatadır; doğrusu Θ(n)'dir. log n, yalnızca **yığın derinliğidir** (bellek).

f4: Ana Teorem ile Çözüm

$$T(n) = 2T(n/2) + O(1)$$

Genel biçim T(n) = aT(n/b) + f(n) ile eşleştirelim.

$$a = 2, b = 2, f(n) = O(1)$$

Örnekte a = 2, b = 2, f(n) = O(1).

$$\log_b a = \log_2 2 = 1$$

Yaprak işi $n^{\log_2 2} = n^1 = n$.

Ağaç ile aynı sonuç

Özyineleme ağacında 2n − 1 düğüm vardı. Ana Teorem bu toplamı hesaplamadan aynı sonucu verir: yapraklar baskın.

Not: f4 için "O(log n)" demek sık yapılan bir hatadır; doğrusu Θ(n)'dir. log n, yalnızca **yığın derinliğidir** (bellek).

f4: Ana Teorem ile Çözüm

$$T(n) = 2T(n/2) + O(1)$$

Genel biçim T(n) = aT(n/b) + f(n) ile eşleştirelim.

$$a = 2, b = 2, f(n) = O(1)$$

Örnekte a = 2, b = 2, f(n) = O(1).

$$\log_b a = \log_2 2 = 1$$

Yaprak işi $n^{\log_2 2} = n^1 = n$.

$$f(n) = O(n^0) \rightarrow c = 0 < 1$$

f(n) = O(1), c = 0'a karşılık gelir; c, $\log_b a$ = 1'den küçüktür.

Ağaç ile aynı sonuç

Özyineleme ağacında 2n − 1 düğüm vardı. Ana Teorem bu toplamı hesaplamadan aynı sonucu verir: yapraklar baskın.

Not: f4 için "O(log n)" demek sık yapılan bir hatadır; doğrusu Θ(n)'dir. log n, yalnızca **yığın derinliğidir** (bellek).

f4: Ana Teorem ile Çözüm

$$T(n) = 2T(n/2) + O(1)$$

Genel biçim T(n) = aT(n/b) + f(n) ile eşleştirelim.

$$a = 2, b = 2, f(n) = O(1)$$

Örnekte a = 2, b = 2, f(n) = O(1).

$$\log_b a = \log_2 2 = 1$$

Yaprak işi $n^{\log_2 2} = n^1 = n$.

$$f(n) = O(n^0) \to c = 0 < 1$$

f(n) = O(1), c = 0'a karşılık gelir; c, $\log_b a = 1$'den küçüktür.

$$\text{Durum 1: } T(n) = \Theta(n^{\log_2 2}) = \Theta(n)$$

Ana Teoreme göre $f(n) = O(n^c)$, $c < \log_b a$ ise $T(n) = \Theta(n^{\log_b a})$. Sonuç: **Θ(n)**.

Adım 5 / 5

Ağaç ile aynı sonuç

Özyineleme ağacında 2n − 1 düğüm vardı. Ana Teorem bu toplamı hesaplamadan aynı sonucu verir: yapraklar baskın.

Not: f4 için "O(log n)" demek sık yapılan bir hatadır; doğrusu Θ(n)'dir. log n, yalnızca **yığın derinliğidir** (bellek).

UYGULAMA: F4 VE F5

f5: Doğrusal İş + İki Çağrı → O(n log n)

```java
public int f5(int n) {
  if (n <= 1) {
    return 1;
  }
  return f1(n) + f5(n / 2) + f5(n / 2);
}
```

- **Taban durum:** n ≤ 1 iken 1 döner; O(1).
- **Özyinelemeli durum:** n > 1 iken önce `f1(n)` çağrılır (Θ(n) iş), sonra iki kez `f5(n/2)`.

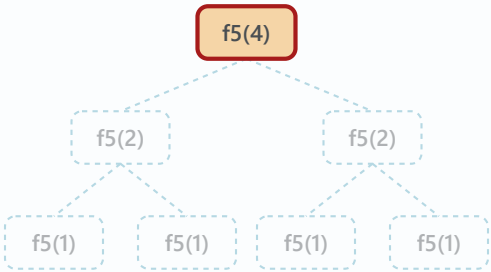
$$T(n) = 2T(n/2) + f1(n) = 2T(n/2) + O(n)$$

f4'ten tek farkı her çağrıda yapılan **doğrusal iş**tir. Bu, birleştirme sıralamasının bağıntısıyla aynıdır. Sonuç "O(n + log n)" değil, **Θ(n log n)**'dir.

f5(4): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public int f5(int n) {
▶   if (n <= 1) {
3     return 1;
4   }
5   return f1(n) + f5(n / 2) + f5(n / 2);
6 }
```

düzey işi

`f5(4)` çağrıldı: 4 > 1, taban durum değil.

Adım 1 / 13

DEĞİŞKENLER

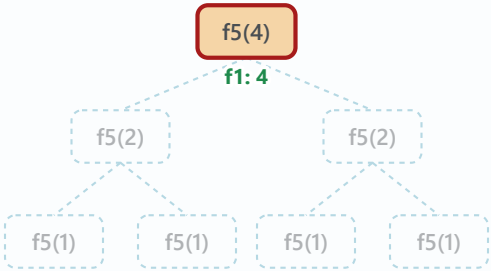
- `n = 4`
- `f1(n) = –`
- `sonuç = –`

ÇAĞRI YIĞINI

`f5(4)`

f5(4): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public int f5(int n) {
2   if (n <= 1) {
3     return 1;
4   }
▶   return f1(n) + f5(n / 2) + f5(n / 2);
6 }
```


düzey işi
4

Satır 5 önce `f1(4)` 'ü hesaplar: 4 turluk döngü, **4** birim iş. Sonra iki `f5(2)` çağrısı.

Adım 2 / 13

DEĞİŞKENLER

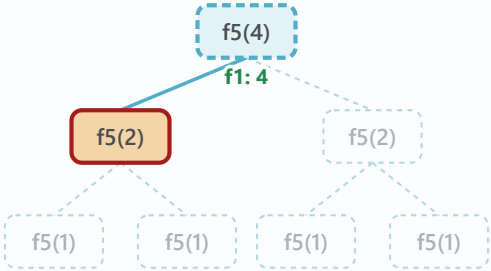
- `n = 4`
- `f1(n) = 4`
- `sonuç = –`

ÇAĞRI YIĞINI

`f5(4)`

f5(4): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public int f5(int n) {
▶   if (n <= 1) {
3     return 1;
4   }
5   return f1(n) + f5(n / 2) + f5(n / 2);
6 }
```


düzey işi
4

`f5(2)` çağrıldı: 2 > 1, taban durum değil.

Adım 3 / 13

DEĞİŞKENLER

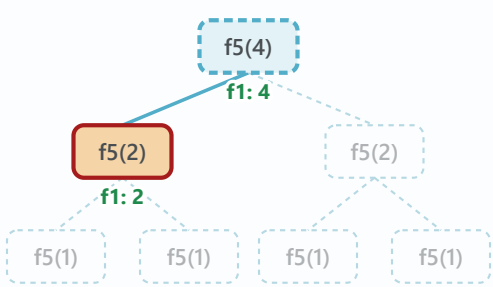
- `n = 2`
- `f1(n) = –`
- `sonuç = –`

ÇAĞRI YIĞINI

- `f5(2)`
- `f5(4)`

f5(4): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public int f5(int n) {
2   if (n <= 1) {
3     return 1;
4   }
▶   return f1(n) + f5(n / 2) + f5(n / 2);
6 }
```


Satır 5 önce `f1(2)`'ü hesaplar: 2 turluk döngü, **2** birim iş. Sonra iki `f5(1)` çağrısı.

Adım 4 / 13

DEĞİŞKENLER

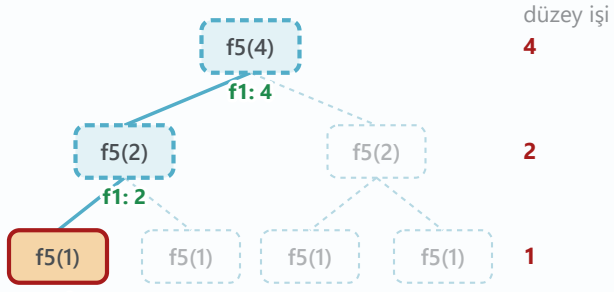
- `n = 2`
- `f1(n) = 2`
- `sonuç = –`

ÇAĞRI YIĞINI

- `f5(2)`
- `f5(4)`

f5(4): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public int f5(int n) {
  if (n <= 1) {
    return 1;
4   }
5   return f1(n) + f5(n / 2) + f5(n / 2);
6 }
```


`f5(1)` : n ≤ 1 → taban durum, 1 döner.

Adım 5 / 13

DEĞİŞKENLER

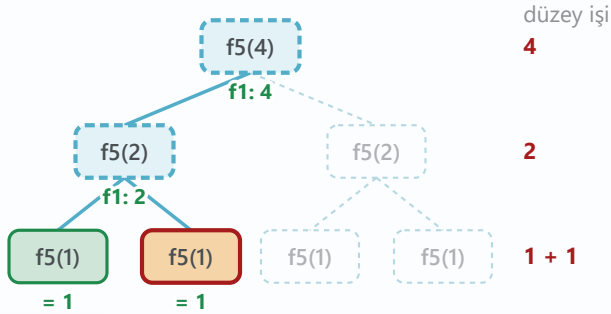
- `n = 1`
- `f1(n) = –`
- `sonuç = 1`

ÇAĞRI YIĞINI

- `f5(1)`
- `f5(2)`
- `f5(4)`

f5(4): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public int f5(int n) {
2   if (n <= 1) {
3     return 1;
4   }
5   return f1(n) + f5(n / 2) + f5(n / 2);
6 }
```


`f5(1)` : n ≤ 1 → taban durum, 1 döner.

Adım 6 / 13

DEĞİŞKENLER

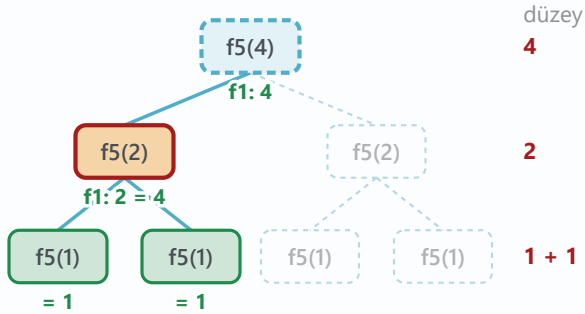
- `n = 1`
- `f1(n) = –`
- `sonuç = 1`

ÇAĞRI YIĞINI

- `f5(1)`
- `f5(2)`
- `f5(4)`

f5(4): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public int f5(int n) {
2   if (n <= 1) {
3     return 1;
4   }
▶   return f1(n) + f5(n / 2) + f5(n / 2);
6 }
```


f5(2) = f1(2) + f5(1) + f5(1) = 2 + 1 + 1 = **4** döner.

Adım 7 / 13

DEĞİŞKENLER

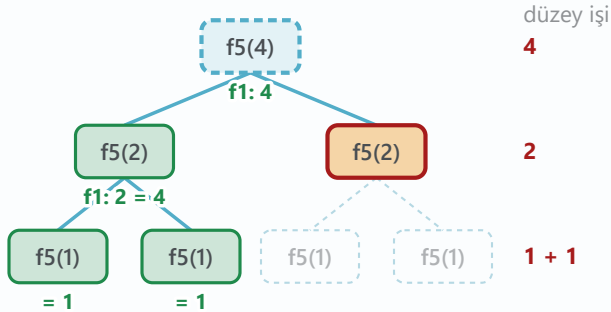
- `n = 2`
- `f1(n) = 2`
- `sonuç = 4`

ÇAĞRI YIĞINI

- `f5(2)`
- `f5(4)`

f5(4): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public int f5(int n) {
▶   if (n <= 1) {
3     return 1;
4   }
5   return f1(n) + f5(n / 2) + f5(n / 2);
6 }
```


İkinci `f5(2)` çağrısı: ilkiyle aynı işi baştan yapar.

Adım 8 / 13

DEĞİŞKENLER

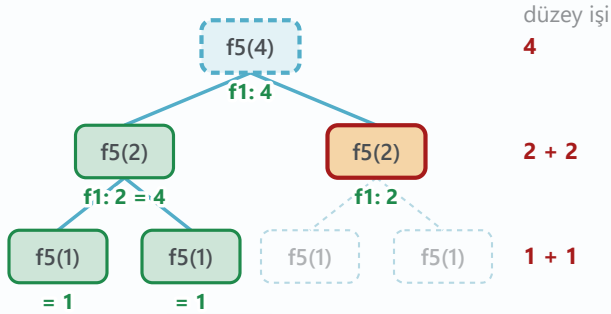
- `n = 2`
- `f1(n) = –`
- `sonuç = –`

ÇAĞRI YIĞINI

- `f5(2)`
- `f5(4)`

f5(4): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public int f5(int n) {
2   if (n <= 1) {
3     return 1;
4   }
▶   return f1(n) + f5(n / 2) + f5(n / 2);
6 }
```


Satır 5 önce `f1(2)` 'ü hesaplar: 2 turluk döngü, **2** birim iş. Sonra iki `f5(1)` çağrısı.

Adım 9 / 13

DEĞİŞKENLER

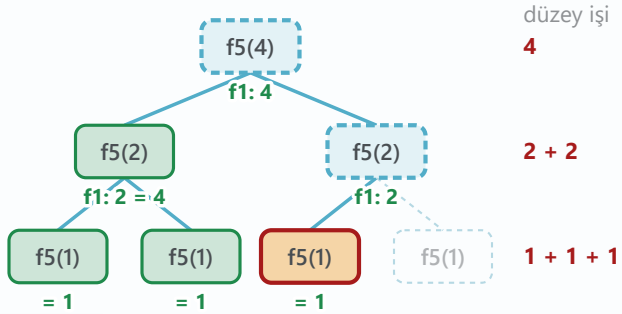
- `n = 2`
- `f1(n) = 2`
- `sonuç = –`

ÇAĞRI YIĞINI

- `f5(2)`
- `f5(4)`

f5(4): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public int f5(int n) {
▶   if (n <= 1) {
▶     return 1;
4   }
5   return f1(n) + f5(n / 2) + f5(n / 2);
6 }
```


`f5(1)` : n ≤ 1 → taban durum, 1 döner.

Adım 10 / 13

DEĞİŞKENLER

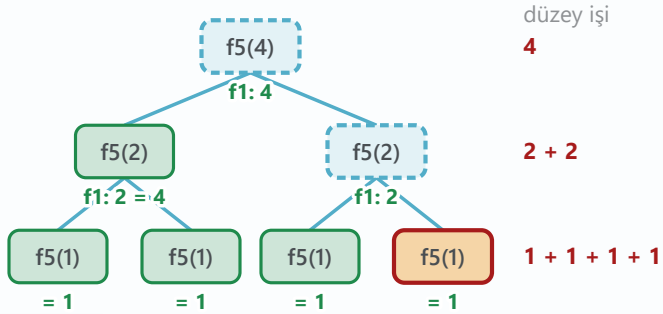
- `n = 1`
- `f1(n) = –`
- `sonuç = 1`

ÇAĞRI YIĞINI

- `f5(1)`
- `f5(2)`
- `f5(4)`

f5(4): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public int f5(int n) {
▶   if (n <= 1) {
▶     return 1;
4   }
5   return f1(n) + f5(n / 2) + f5(n / 2);
6 }
```


`f5(1)` : n ≤ 1 → taban durum, 1 döner.

Adım 11 / 13

DEĞİŞKENLER

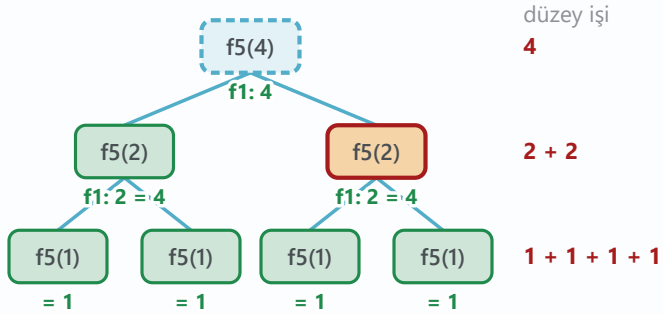
- `n = 1`
- `f1(n) = –`
- `sonuç = 1`

ÇAĞRI YIĞINI

- `f5(1)`
- `f5(2)`
- `f5(4)`

f5(4): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public int f5(int n) {
2   if (n <= 1) {
3     return 1;
4   }
▶   return f1(n) + f5(n / 2) + f5(n / 2);
6 }
```


f5(2) = f1(2) + f5(1) + f5(1) = 2 + 1 + 1 = **4** döner.

Adım 12 / 13

DEĞİŞKENLER

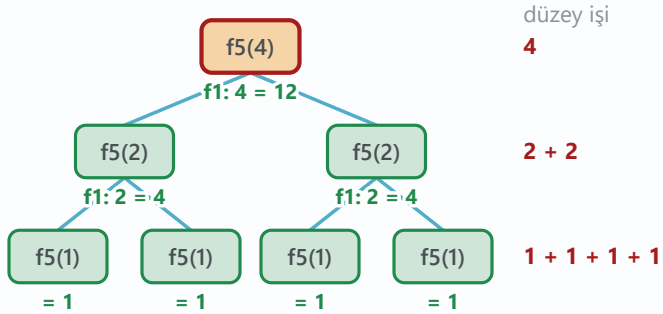
- `n = 2`
- `f1(n) = 2`
- `sonuç = 4`

ÇAĞRI YIĞINI

- `f5(2)`
- `f5(4)`

f5(4): Çağrıları Adım Adım İzle

```
1 public int f5(int n) {
2   if (n <= 1) {
3     return 1;
4   }
▶   return f1(n) + f5(n / 2) + f5(n / 2);
6 }
```


f5(4) = 4 + 4 + 4 = **12**. Her düzeyin işi n = 4: $\log_2 4 = 2$ düzey · 4 + 4 yaprak → $n \log_2 n + n$. Bağıntı $2T(n/2) + n$: **Θ(n log n)**.

Adım 13 / 13

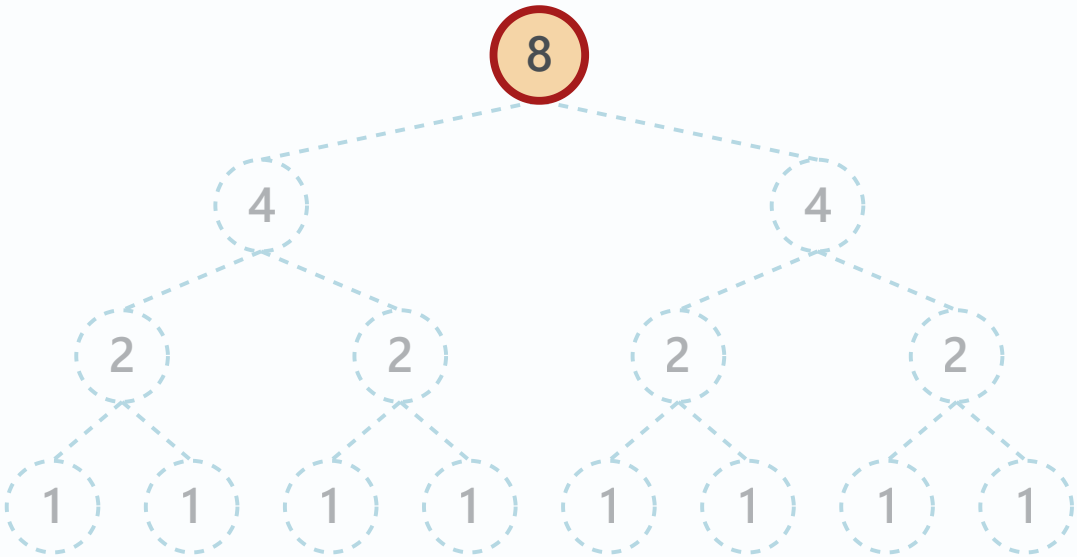
DEĞİŞKENLER

- `n = 4`
- `f1(n) = 4`
- `sonuç = 12`

ÇAĞRI YIĞINI

`f5(4)`

f5(8): Özyineleme Ağacı

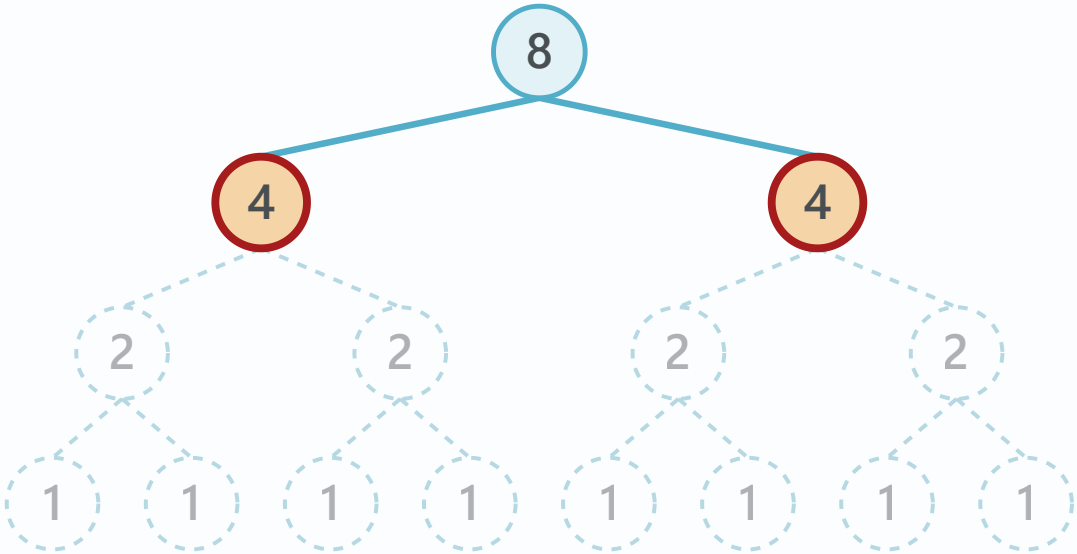
8

Kök: `f5(8)` içinde `f1(8)` 8 adım yapar.

Adım 1 / 4

$\log_2 n$ düzeyin her biri n iş yapar. Java ile: f5(16) = 80 = 16 · 4 + 16, f5(32) = 192 = 32 · 5 + 32.

f5(8): Özyineleme Ağacı

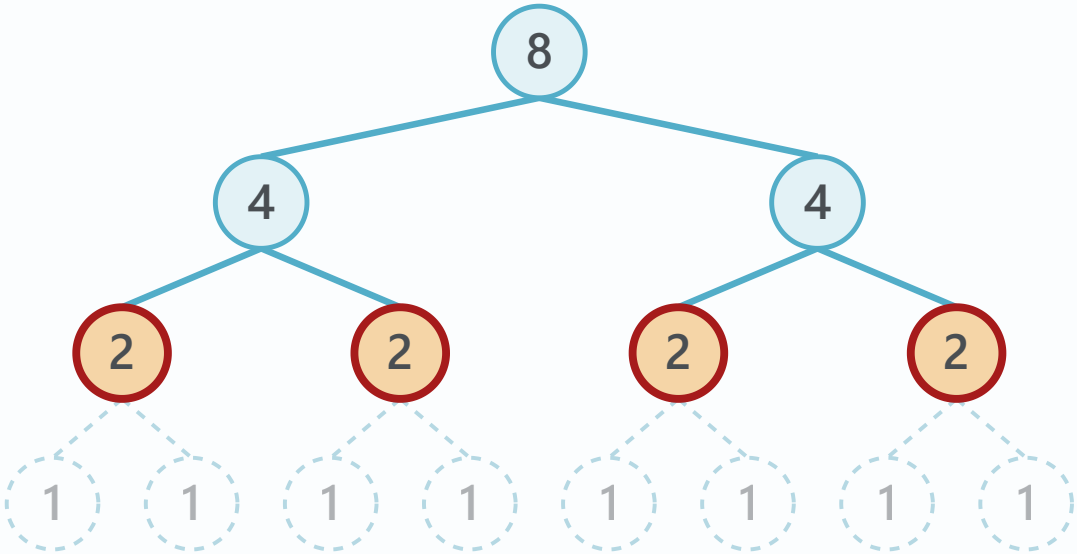
8

4 + 4 = 8

Düzey 1: iki `f5(4)`, her biri f1(4) = 4 adım → toplam 8.

$\log_2 n$ düzeyin her biri n iş yapar. Java ile: f5(16) = 80 = 16 · 4 + 16, f5(32) = 192 = 32 · 5 + 32.

f5(8): Özyineleme Ağacı

8

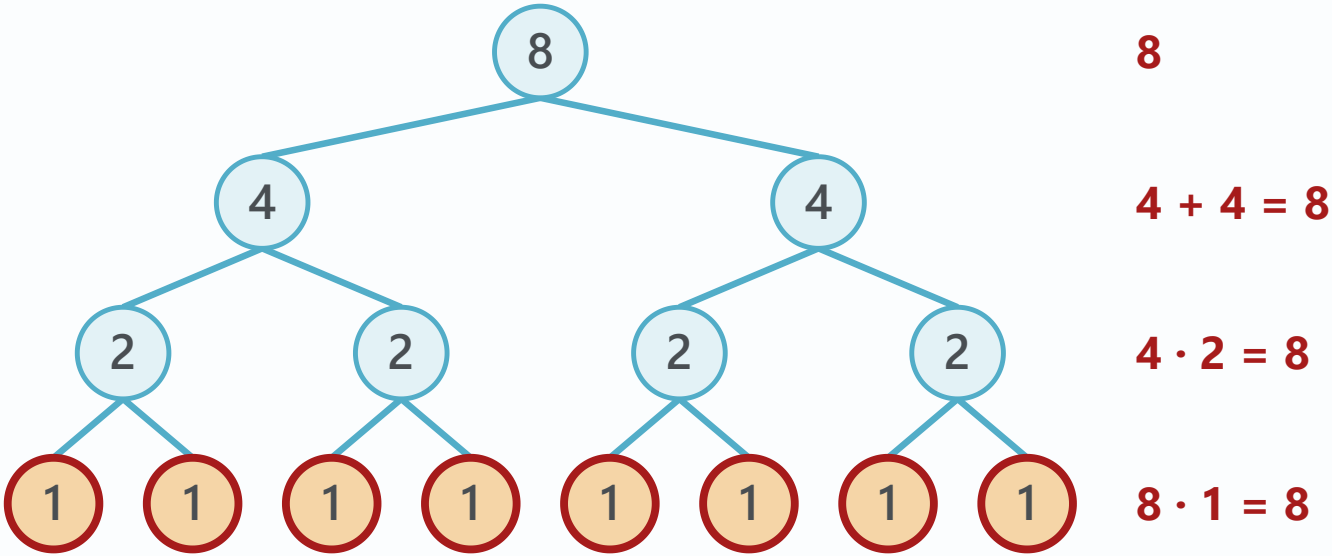
4 + 4 = 8

4 · 2 = 8

Düzey 2: dört `f5(2)`, her biri 2 adım → yine 8. Her düzey **n** iş yapar.

$\log_2$ n düzeyin her biri n iş yapar. Java ile: f5(16) = 80 = 16 · 4 + 16, f5(32) = 192 = 32 · 5 + 32.

f5(8): Özyineleme Ağacı

Yapraklar 8 × 1. Toplam $3 \cdot 8 + 8 = 32 = n \log_2 n + n \rightarrow$ **Θ(n log n)**. Java: f5(8) = 32.

$\log_2 n$ düzeyin her biri n iş yapar. Java ile: f5(16) = 80 = 16 · 4 + 16, f5(32) = 192 = 32 · 5 + 32.

f5: Ana Teorem ile Çözüm

$$T(n) = 2T(n/2) + O(n)$$

T(n) = aT(n/b) + f(n) biçiminde.

Adım 1 / 4

	f4	f5
Çağrı	2 × n/2	2 × n/2
Ek iş f(n)	O(1)	O(n)
c vs $\log_b a$	0 < 1	1 = 1
Durum	1	2
Sonuç	Θ(n)	Θ(n log n)

f5: Ana Teorem ile Çözüm

$$T(n) = 2T(n/2) + O(n)$$

T(n) = aT(n/b) + f(n) biçiminde.

$$a = 2, b = 2, f(n) = O(n)$$

Parametreler f4 ile aynı, yalnızca f(n) değişti.

	f4	f5
Çağrı	2 × n/2	2 × n/2
Ek iş f(n)	O(1)	O(n)
c vs $\log_b a$	0 < 1	1 = 1
Durum	1	2
Sonuç	Θ(n)	Θ(n log n)

f5: Ana Teorem ile Çözüm

$$T(n) = 2T(n/2) + O(n)$$

T(n) = aT(n/b) + f(n) biçiminde.

$$a = 2, b = 2, f(n) = O(n)$$

Parametreler f4 ile aynı, yalnızca f(n) değişti.

$$\log_b a = \log_2 2 = 1, \quad c = 1$$

f(n) = Θ(n) → c = 1 = $\log_b$ a.

Adım 3 / 4

	f4	f5
Çağrı	2 × n/2	2 × n/2
Ek iş f(n)	O(1)	O(n)
c vs $\log_b$ a	0 < 1	1 = 1
Durum	1	2
Sonuç	Θ(n)	Θ(n log n)

f5: Ana Teorem ile Çözüm

$$T(n) = 2T(n/2) + O(n)$$

T(n) = aT(n/b) + f(n) biçiminde.

$$a = 2, b = 2, f(n) = O(n)$$

Parametreler f4 ile aynı, yalnızca f(n) değişti.

$$\log_b a = \log_2 2 = 1, \quad c = 1$$

f(n) = Θ(n) → c = 1 = $\log_b a$.

$$\text{Durum 2: } T(n) = \Theta(n^{\log_b a} \log n) = \Theta(n \log n)$$

Üsler eşit: **Θ(n log n)**. Bölümün başındaki örnekle aynı bağıntı.

	f4	f5
Çağrı	2 × n/2	2 × n/2
Ek iş f(n)	O(1)	O(n)
c vs $\log_b a$	0 < 1	1 = 1
Durum	1	2
Sonuç	Θ(n)	Θ(n log n)

KARŞILAŞTIRMA

f1–f6: Java ile Ölçülen Adım Sayıları

Fonksiyon	Bağıntı / toplam	n = 16	n = 32	Oran	Sonuç
`f1` dönüş	$\Sigma\ 1 = n$	16	32	× 2	$\Theta(n)$
`f2` dönüş	$\Sigma\ i^2$	1 240	10 416	× 8,4	$\Theta(n^3)$
`f3` çağrı	$2T(n-1) + c$	65 535	4 294 967 295	× 65 537	$\Theta(2^n)$
`f4` çağrı	$2T(n/2) + c$	31	63	× 2	$\Theta(n)$
`f5` dönüş	$2T(n/2) + n$	80	192	× 2,4	$\Theta(n \log n)$
`f6` dönüş	$i \leftarrow 2^i$	4	5	+ 1	$\Theta(\log^* n)$

n iki katına çıkınca oran, büyüme sınıfını ele verir: $\Theta(n) \rightarrow \times 2$, $\Theta(n \log n) \rightarrow \times 2$'den biraz fazla, $\Theta(n^3) \rightarrow \times 8$, $\Theta(2^n) \rightarrow \times 2^n$.

KARŞILAŞTIRMA

Etkileşimli f1–f6 Adım Sayacı

n = 16 n / 2 n × 2

Fonksiyon	Adım sayısı	Göreli büyüklük (log ölçek)
`f1` Θ(n)	16	
`f2` Θ(n^3)	1 240	
`f3` Θ(2^n)	65 535	
`f4` Θ(n)	31	
`f5` Θ(n log n)	95	
`f6` Θ(log* n)	4	

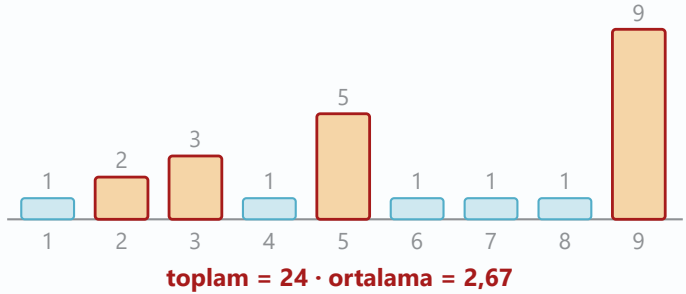
n = **16**: f3 tek başına **65 535** çağrı yapar.

Adım: f1, f2, f6 için `x++` sayısı; f3, f4 için çağrı sayısı; f5 için çağrı + f1 döngü adımları. Değerler kodun mantığıyla hesaplanır (f3 için BigInt).

KARŞILAŞTIRMA

Kısa Bakış: Amortize Analiz

- **Amortize analiz** (amortized analysis), bir **işlem dizisinin** toplam maliyetini işlem sayısına böler.
- Dinamik dizi: dolunca kapasite **ikiye katlanır** ve tüm öğeler kopyalanır (pahalı); diğer eklemeler 1 birimdir.
- n eklemede kopyalar 1 + 2 + 4 + … < 2n → toplam < 3n → ekleme başına **amortize Θ(1)**.
- Ortalama durumdan farklıdır: olasılık yoktur, **her** işlem dizisi için garanti verir.

Kapasite 1'den başlayarak 9 ekleme; turuncu çubuklar kapasite artırma (kopyalama) içerir.

Tek bir eklemenin en kötü durumu Θ(n) olsa da, dizinin tamamı için 24 < 3 · 9 = 27 birim harcanır. Ayrıntı: toplama, hesap (accounting) ve potansiyel yöntemleri.

ÖZET

Özet

Konu	Hatırlanacaklar
Karmaşıklık	zaman = temel işlem sayısı T(n); bellek = ek bellek (yığın dahil); en iyi / en kötü / ortalama
Gösterim	O: üst, Ω: alt, Θ: sıkı sınır; c ve n_0 ile kanıtlanır; sabitler ve düşük terimler atılır
Döngüler	tur sayılarını topla: f1 $\Sigma 1 = n \rightarrow \Theta(n)$; f2 $\Sigma i^2 \rightarrow \Theta(n^3)$; f6 $i \leftarrow 2^i \rightarrow \Theta(\log^* n)$ (O(log n) sıkı değil)
Özyineleme	bağıntı kur: çağrı sayısı, küçülme biçimi, ek iş; açma veya özyineleme ağacı ile çöz
f3	$2T(n-1) + c = (2^n - 1)c \rightarrow \Theta(2^n)$; Ana Teorem uygulanamaz
Ana Teorem	$aT(n/b) + f(n)$: f(n)'yi $n^{\log_b a}$ ile karşılaştır; yapraklar / dengeli / kök baskın
f4, f5	$2T(n/2) + 1 \rightarrow$ Durum 1, $\Theta(n)$; $2T(n/2) + n \rightarrow$ Durum 2, $\Theta(n \log n)$

ÖZET

Etkileşimli Simülatörler

Asimptotik Büyüme Gezgini

log n, n, n log n, n^2, n^3 ve 2^n'nin aynı n'de karşılaştırması; iki fonksiyonun kesişme (crossover) noktası.

Özyineleme ve Ana Teorem

Verilen a, b ve $f(n) = n^k$ ile $T(n) = aT(n/b) + f(n)$ için özyineleme ağacının düzeyleri ve Ana Teorem durumu.

Büyüme Hesaplayıcı

Verilen bir n için 1'den n!'e kadar her fonksiyonun işlem sayısı ve saniyede 10^9 işlem yapan bir bilgisayardaki süresi; "n × 2" ile girdiyi ikiye katlama.

ÖZET

Sık Yapılan Hatalar

Büyük O = en kötü durum sanmak

O bir üst sınırdır; en kötü durum ise bir girdi türüdür. "En iyi durum O(1)" da geçerli bir cümledir.

Sabitleri ve küçük terimleri yazmak

$O(3n + 3)$, $O(n^2/3 + n)$ yazılmaz: $O(n)$ ve $O(n^2)$ yeterlidir.

"İç içe döngü = n^2"

Belirleyici olan iç döngünün sınırıdır: f2'de i^2 olduğu için $\Theta(n^3)$; `i *= 2` döngüsü ise log n tur döner.

"İki çağrı = üstel"

f3 $(n - 1)$ $\Theta(2^n)$, f4 $(n/2)$ $\Theta(n)$'dir. Küçülme biçimi her şeyi değiştirir.

Ana Teoremi her bağıntıya uygulamak

T(n − 1) içeren, eşit bölmeyen ya da f(n) = n/log n olan bağıntılarda teorem geçerli değildir.

Durum 3'te düzenliliği unutmak

$c > \log_b a$ yetmez; $a \cdot f(n/b) \leq k \cdot f(n)$ $(k < 1)$ de sağlanmalıdır.

ÖZET

Örnek Problemler

1. $2n + 10 = O(n)$ olduğunu c ve n_0 bularak gösterin.
2. $T(n) = 3T(n/3) + n$ bağıntısını çözün.
3. $T(n) = 9T(n/3) + n$ bağıntısını çözün.
4. $T(n) = T(n/2) + n$ bağıntısını çözün (düzenliliği kontrol edin).
5. `for (i = 1; i < n; i *= 2) for (j = 0; j < i; j++) x++;` kaç kez `x++` yapar?
6. `for (i = n; i > 0; i /= 2) for (j = 0; j < n; j++) x++;` karmaşıklığı nedir?

▶ **Cevapları göster**

ÖZET

Alıştırmalar

1. f2'de iç döngü koşulu `j < i` olsaydı karmaşıklık ne olurdu? f2(5) ne döndürürdü?
2. `return g(n/2) + g(n/2) + g(n/2) + g(n/2);` (taban $n \le 1$) için bağıntıyı yazıp çözün.
3. f3'ün son satırı `return 2 * f3(n - 1);` olsaydı dönüş değeri ve süresi nasıl değişirdi?
4. $T(n) = 8T(n/2) + n^2$ ve $T(n) = 7T(n/2) + n^2$ bağıntılarını çözün; hangi algoritmalara karşılık gelirler?
5. $n^2 \neq O(n)$ olduğunu çelişki ile kanıtlayın.
6. f6'yı `for (i = 1; i < n; i *= 2)` yaparsak n = 1000 için kaç tur döner? f6(1000) ile karşılaştırın.

▶ **Cevaplar / ipuçları**

ÖZET

Kaynaklar

- Cormen, Leiserson, Rivest ve Stein, *Introduction to Algorithms*, 4. baskı, MIT Press, 2022 (Bölüm 3 ve 4).
- Sedgewick ve Wayne, *Algorithms*, 4. baskı, Addison-Wesley, 2011 (Bölüm 1.4: Analysis of Algorithms).
- Kleinberg ve Tardos, *Algorithm Design*, Pearson, 2005 (Bölüm 2 ve 5).
- D. E. Knuth, "Big Omicron and Big Omega and Big Theta", *SIGACT News* 8(2), 1976.
- J. L. Bentley, D. Haken ve J. B. Saxe, "A General Method for Solving Divide-and-Conquer Recurrences", *SIGACT News* 12(3), 1980.

Son

Bölüm 1.2: Algoritma Karmaşıklığı

Sonraki bölüm: Bölüm 2: Sıralama Algoritmaları · Terim sözlüğü